

Procesbevillingsnævnet

Årsberetning 2010

Udgivet af:

Procesbevillingsnævnet
Rådhuspladsen 45-47, 4. sal
1550 København V
Telefon 33 12 13 20
Telefax 33 12 10 77
www.procesbevillingsnaevnet.dk

Fotograf:
Per Johansen
Laurine S. Kjørulff

Procesbevillingsnævnets årsberetninger fra årene 2003 til 2009 kan findes på
<http://www.domstol.dk/Procesbevillingsnaevnet/årsberetninger>

1. Nævnets etablering, sammensætning og sekretariat.....	5
1.1. Nævnets etablering.....	5
1.2. Nævnets afdeling for apeltilladelser	6
1.3. Nævnets afdeling for fri proces	7
1.4. Nævnets sekretariat	9
2. Sagsbehandling.....	10
2.1. Forberedelse af nævnsbehandlingen	10
2.2. Nævnsbehandling	11
2.3. Underretning og aktindsigt	12
3. Nævnets virksomhed i 2010 i afdelingen for apeltilladelser.....	14
3.1. 2. instansbevillinger i civile sager	18
3.1.1. Ankesager	18
3.1.2. Kæresager	18
3.2. 3. instansbevillinger i civile sager.....	19
3.2.1. Ankesager	19
3.2.2. 3. instansbevillinger i civile kæresager	20
3.3. 2. instansbevillinger i straffesager	21
3.3.1. Tiltaltes ansøgninger.....	21
3.3.2. Anklagemyndighedens ansøgninger.....	22
3.4. 3. instansbevillinger i straffesager	22
3.4.1. Ankesager	22
3.4.1.1. Tiltaltes ansøgninger om anke.....	23
3.4.1.2. Anklagemyndighedens ansøgninger om anke.....	24
3.4.2. Kæresager.....	24
4. Konkrete sager, hvori der i 2010 er truffet afgørelse i nævnets afdeling for apeltilladelser	25
4.1. Civile sager	26
4.1.1. Civile ankesager	26
4.1.2. Civile kæresager	28
4.2. Straffesager	33
4.2.1. Anke i straffesager.....	33
4.2.2. Kære i straffesager	38
5. Nævnets virksomhed i 2010 i afdelingen for fri proces	45
5.1. Fri proces til sager i 1. instans	46
5.1.1. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325.....	46
5.1.2. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328.....	47

5.1.3. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329.....	48
5.1.4. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 336.....	49
5.2. Fri proces til appelsager	49
5.2.1. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325	49
5.2.2. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328	49
5.2.3. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329.	50
5.3. Klager over Civilstyrelsens afgørelser om afslag på genoptagelse	50
5.4. Klager over Civilstyrelsens afgørelser om aktindsigt.....	51
6. Konkrete sager, der er afgjort i 2010 i afdelingen for fri proces	52
6.1. Processuelle spørgsmål.....	52
6.1.1. Kompetence	52
6.1.2. Procesrisiko.....	54
6.1.3. Afvisning som følge af for sent søgt	54
6.1.4. Sagen forligt	55
6.2. Retsplejelovens § 325.....	55
6.3. Retsplejelovens § 328	56
6.3.1. Retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, administrative nævn	56
6.3.2. Retsplejelovens § 328, stk. 4,nr. 1, erhvervsager.	57
6.4. Retsplejelovens § 329	59
6.5. Retsplejelovens § 336.....	59
6.6. Genoptagelse af nævnets egne sager.....	61
7. Litteratur om appeltilladelser	62
8. Litteratur om fri proces	65
9. Bilag	66
9.1. Retsplejelovens kapitel 1 a. Procesbevillingsnævnet	66
9.2. Bekendtgørelse nr. 1338 af 3. december 2007 om forretningsordenen for Procesbevillingsnævnet.....	67
9.3. Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om meddelelse af appeltilladelse ..	71
9.4. Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om fri proces	77
9.5. Bekendtgørelse nr. 1236 af 9. december 2009 om fri proces	82

1. Nævnets etablering, sammensætning og sekretariat

1.1. Nævnets etablering

Procesbevillingsnævnet har siden 1. januar 1996 forestået behandlingen af ansøgninger om 2. og 3. instansbevillinger i civile sager og straffesager.

Procesbevillingsnævnet er oprettet ved lov nr. 390 af 14. juni 1995 om ændring af retsplejeloven (Oprettelse af et procesbevillingsnævn m.v.).

Ved lov nr. 1082 af 20. december 1995 om ændring af lov for Færøerne om rettens pleje, lov om rettens pleje i Grønland og forskellige andre lovbestemmelser om procesbevillinger (Ændringer som følge af oprettelsen af Procesbevillingsnævnet) gennemførtes de nødvendige konsekvensændringer i bestemmelser om procesbevillinger i særlovgivningen og i den særlige lovgivning for Grønland og Færøerne. Loven trådte i kraft for Danmark og Grønland den 1. januar 1996. Loven blev sat i kraft for Færøerne den 1. juli 1999 ved bekendtgørelse nr. 454 af 16. juni 1999.

Ved lov nr. 402 af 26. juni 1998 om ændring af retsplejeloven mv. (rekruttering af dommere m.v.) blev nævnet bevillingsmæssigt og administrativt henlagt under Domstolsstyrelsen.

Procesbevillingsnævnet fik med virkning fra 1. januar 2007 tillagt kompetencen til at behandle klager over Civilstyrelsens afslag på fri proces efter retsplejeloven. Den nye fri proces-ordning blev indført ved lov nr. 554 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Sagsomkostninger, retshjælp og fri proces).

Procesbevillingsnævnet består således af afdelingen for appeltilladelser og afdelingen for fri proces.

Ved lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreform) blev Procesbevillingsnævnets opgaver i afdelingen for appeltilladelser yderligere udvidet. Byretterne blev med virkning fra 1. januar 2007 den almindelige førsteinstans i alle civile sager, således at fri anke til Højesteret kun

vil kunne finde sted i de sager, der er henvist fra byret til landsret, og sager fra Sø- og Handelsretten. Ellers kræves nævnets tilladelse. Samtidig blev nævningesager med virkning fra 1. januar 2008 henlagt til behandling i byretten som 1. instans med appeladgang til landsretten. Anke til Højesteret kan kun ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Lovreglerne om Procesbevillingsnævnets virksomhed er placeret i kapitel 1 a i retsplejeloven. Kapitlet er medtaget som bilag 1 til årsberetningen. Af forarbejderne til bestemmelserne (FT 1994/95, tillæg A, side 2956 og 2959) fremgår, dels at Procesbevillingsnævnet ikke er en del af domstolssystemet, dels at nævnet ikke er en del af den offentlige forvaltning, hvilket bl.a. indebærer, at nævnet ikke er omfattet af offentlighedsloven, forvaltningsloven og ombudsmandsloven. For nævnets virksomhed gælder dog bestemmelserne i persondataloven.

Procesbevillingsnævnets forretningsorden er senest blevet ændret i 2007 med virkning fra 1. januar 2008. Den nugældende forretningsorden er bekendtgjort i Lovtidende ved bekendtgørelse nr. 1338 af 3. december 2007. Forretningsordenen er medtaget som bilag 2 til årsberetningen.

Som bilag 3 er desuden medtaget de bestemmelser i retsplejeloven, der i 2010 gav hjemmel for meddelelse af appeltilladelse. Det kan oplyses, at der med virkning fra 1. juli 2010 er indført hjemmel til at meddele begrænset bevilling.

Som bilag 4 er medtaget de bestemmelser i retsplejeloven, der giver hjemmel for meddelelse af fri proces. Bilag 5 til årsberetningen er bekendtgørelse 1236 af 9. december 2009 om de økonomiske betingelser for fri proces.

1.2. Nævnets afdeling for appeltilladelser

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser består af en højesteretsdommer (formand), en landsdommer, en byretsdommer, en advokat med møderet for Højesteret og en universitetslærer i retsvidenskab eller en anden jurist med særlig videnskabelig uddannelse. Beskikkelsen af de 4 førstnævnte medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis Højesteret, landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Universitetslæreren beskikkes uden forudgående indstilling. Nævnets medlemmer kan kun afsættes efter de regler, der gælder for

dommere, dvs. af Den Særlige Klageret. Medlemmerne bliver beskikket for en periode på to år med mulighed for genbeskikkelse for yderligere to år.

Nævnets afdeling for appeltilladelser bestod i perioden 1. januar – 31. december 2010 af følgende 5 medlemmer:

- Højesteretsdommer Jon Stokholm (formand)
- Landsdommer Marie Mikkelsen
- Byretsdommer Søren Hafstrøm
- Advokat Søren Stenderup Jensen
- Professor Lars Bo Langsted

Suppleanter for nævnsmedlemmerne:

- Højesteretsdommer Poul Dahl Jensen
- Landsdommer Arne Brandt
- Byretsdommer Steen Friis Nielsen
- Advokat Jakob Juul
- Advokat Lars Lindhard
- Professor Vibe Ulfbeck

For tiden er det almindeligt, at nævnets formand (højesteretsdommeren) ikke søger genbeskikkelse efter de to år, men at de øvrige medlemmer virker i fire år.

1.3. Nævnets afdeling for fri proces

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces består af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat. Beskikkelsen af de 3 medlemmer sker efter indstilling til justitsministeriet fra henholdsvis landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Nævnets medlemmer kan kun afsættes efter de regler, der gælder for dommere, dvs. af Den Særlige Klageret. Medlemmerne bliver beskikket for en periode på to år med mulighed for genbeskikkelse for yderligere to år.

Nævnets afdeling for fri proces bestod i perioden 1. januar – 31. december 2010 af følgende 3 medlemmer:

- Landsdommer Elisabeth Mejnertz (afdelingsformand)
- Byretsdommer Charlotte Elmquist
- Advokat Christian Alsøe

Suppleanter for nævnsmedlemmerne:

- Landsdommer Henrik Bloch Andersen
- Byretsdommer Poul Erik Nielsen
- Advokat Pernille Backhausen
- Advokat Tove Dahl
- Advokat Helle Lokdam

I overensstemmelse med reglerne om beskikkelse er der den 1. januar 2011 sket en delvis udskiftning af medlemmer og suppleanter, således at byretsdommer Kirsten Mathiesen er ordinært medlem, byretsdommer Knud Erik Schmidt er indtrådt som suppleant, advokat Christian Dahlager er ordinært medlem, og advokat Jeppe Søndergaard og advokat Birgitte Pedersen er indtrådt som suppleanter.

Der er desuden med virkning den 1. juli 2011 en yderligere udskiftning, således at landsdommer Lone Kerrn-Jespersen er ny afdelingsformand, og landsdommer Eva Staal er suppleant.

Sammensætningen af nævnets afdeling for fri proces er med virkning fra 1. juli 2011 således følgende:

- Landsdommer Lone Kerrn-Jespersen (afdelingsformand)
- Byretsdommer Kirsten Mathiesen
- Advokat Christian Dahlager

Suppleanter for nævnsmedlemmerne:

- Landsdommer Eva Staal
- Byretsdommer Knud Erik Schmidt
- Advokat Jeppe Søndergaard
- Advokat Birgitte Pedersen

1.4. Nævnets sekretariat

Procesbevillingsnævnet bistås af et sekretariat, der antages af nævnets formand, jf. forretningsordenens § 1, stk. 3.

Sekretariatet bestod pr. 31. december 2010 af følgende:

- Sekretariatschef Hanne Kjærulff
- Chefkonsulent Lisbeth Feldvoss
- Chefkonsulent Lone Kjær
- Fuldmægtig Peter Juul Agergaard
- Fuldmægtig Christian Andersen
- Fuldmægtig Johanna Bach-Frommer (orlov)
- Fuldmægtig Lise Damgaard
- Fuldmægtig Maibrit Friborg Davidsen
- Fuldmægtig Anne Kirstine Gørtz
- Fuldmægtig Stine Harkov Hansen
- Fuldmægtig Mette Kildegaard Hansen
- Fuldmægtig Mia Staal Klintrup
- Fuldmægtig Kirstine Mejer-Warnich
- Fuldmægtig Morten Schroll
- Fuldmægtig Kristian Seierøe
- Fuldmægtig Vibeke Østergaard Tarpgaard
- Kontorfuldmægtig Pernille Kær Jensen
- Kontorfuldmægtig Helene Glade Nielsen
- Overassistent Louise Christensen
- Servicemedarbejder Trine Petersen
- Stud. jur. Desiré Dyveke Palsbøll
- Stud. jur. Eliza Lozan

2. Sagsbehandling

2.1. Forberedelse af nævnsbehandlingen

Reglerne om Procesbevillingsnævnets sagsbehandling findes i retsplejelovens kapitel 1 a og i nævnets forretningsorden. Det fremgår af retsplejelovens § 25, at nævnet selv fastsætter sin forretningsorden.

Efter § 2 i forretningsordenen drager nævnets formand og afdelingsformand omsorg for sagernes forberedelse med bistand fra nævnets sekretariat. En ansøgning om appeltilladelse og klage over afslag på fri proces skal efter forretningsordenens § 3 være skriftlig og angive de grunde, som ansøgeren eller klageren vil påberåbe sig. Henvendelsen skal ledsages af kopi af den eller de afgørelser, som er truffet vedrørende sagen, samt kopier af dokumenter, der i øvrigt er af betydning for sagens afgørelse.

Beregning af ansøgnings- eller klagefristen sker i overensstemmelse med retsplejelovens regler om anke- og kærefrister, jf. forretningsordenens § 3, stk. 3. Nævnet kan i en appeltilladelsessag bortse fra en fristoverskridelse, hvis retsplejelovens betingelser herfor er opfyldt. Ved en klage over afslag på fri proces kan nævnet se bort fra en fristoverskridelse, hvis denne er undskyldelig.

Procesbevillingsnævnet accepterer, at en ansøgning eller klage alene fremsendes pr. telefax eller e-mail. En ansøgning eller klage, der sendes pr. telefax eller e-mail, skal ikke (nødvendigvis) følges op af en original ansøgning eller klage.

Ansøgninger eller klager skal være nævnets sekretariat i hænde senest kl. 15.00 den dag, ansøgnings- eller klagefristen udløber, jf. forretningsordenens § 3, stk. 3, 1. pkt.

Sekretariatet underretter efter forretningsordenens § 4 ansøgeren eller klageren om modtagelse af henvendelsen. En nærmere orientering om behandling af sager i Procesbevillingsnævnet kan ses på Procesbevillingsnævnets hjemmeside (www.procesbevillingsnaevnet.dk).

Alle ansøgninger og klager visiteres af sekretariatschefen eller dennes stedfortræder så vidt muligt samme dag, som de bliver modtaget.

Ved ansøgninger om appeltilladelse tilstræber sekretariatet at gøre ansøgere opmærksom på en eventuel mulighed for at appellere direkte i tilfælde, hvor dette er muligt, eller hvor det dog er tvivlsomt, om Procesbevillingsnævnets tilladelse er nødvendig.

Procesbevillingsnævnet medvirker som altovervejende hovedregel ikke ved oplysningen af de sager, der forelægges for nævnet.

Der bliver konkret taget stilling til, om en modpart skal anmodes om at fremkomme med eventuelle bemærkninger inden en nærmere angivet frist.

Formanden eller afdelingsformanden afgør efter forretningsordenens § 5, om akterne fra den forudgående behandling af sagen skal indhentes.

2.2. Nævnsbehandling

Nævnets afgørelser i afdelingen for appeltilladelser og i afdelingen for fri proces træffes efter forretningsordenens § 6 ved møder, der almindeligvis afholdes en gang om ugen. Nævnets behandling sker på grundlag af notater udarbejdet af sekretariatet for hver enkelt sag. Sagerne til behandling på mødet udsendes til medlemmerne ugedagen før. Hastende sager kan dog udsendes med kortere frist.

Nævnets møder er ikke offentlige, og sagens parter har ikke adgang til møderne, jf. forretningsordenens § 7.

I begge nævnets afdelinger deltager samtlige nævnsmedlemmer i møderne, det vil sige 5 medlemmer i afdelingen for appeltilladelser og 3 medlemmer i afdelingen for fri proces. I tilfælde af et medlems forfald indkaldes om muligt medlemmets suppleant. Har et eller flere medlemmer og disses suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis henholdsvis 3 medlemmer i afdelingen for appeltilladelser og 2 medlemmer i afdelingen for fri proces er til stede, jf. forretningsordenens § 11, stk. 1, og § 14, stk. 1.

Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed. jf. forretningsordenens § 11, stk. 2, og § 14, stk. 2. I afdelingen for appeltilladelser er formandens stemme

afgørende i tilfælde af stemmelighed. I afdelingen for fri proces kræves enighed, hvis afgørelsen alene træffes af 2 medlemmer.

Nævnets afdeling for appeltilladelser har ikke i øvrigt fundet det hensigtsmæssigt at benytte den i retsplejelovens § 25, stk. 2, givne adgang til at afgøre sagerne med 3-mandsnævn bestående af en dommer, en advokat og en universitetslærer.

I forretningsordenens § 8 er fastsat, at formanden henholdsvis afdelingsformanden uden forelæggelse for nævnet kan tage stilling til behandlingen af henvendelser, som falder uden for nævnets kompetence. Formanden og afdelingsformanden kan herudover i særlige grupper af tilfælde i henhold til skriftlige retningslinier, fastsat af nævnet ved enstemmig beslutning, træffe afgørelse på nævnets vegne uden forelæggelse for nævnet.

Nævnets afdeling for appeltilladelser og afdeling for fri proces har bemyndiget formanden og afdelingsformanden til at afgøre visse sagstyper. Bemyndigelsen til formanden og afdelingsformanden omfatter bl.a. genoptagelsesansøgninger, når der ikke er grundlag for at genoptage behandling af sagen, idet der ikke foreligger nye væsentlige oplysninger.

2.3. Underretning og aktindsigt

Nævnets afgørelse meddeles efter forretningsordenens § 17 ansøgeren eller klageren uden angivelse af, hvilke medlemmer der har deltaget i sagens behandling, og hvordan de har stemt. På begæring oplyses, hvem der har deltaget i sagens behandling.

I sager vedrørende appeltilladelser sender nævnet også afgørelsen i kopi til orientering til en modpart, der er underrettet eller hørt i anledning af ansøgningen. I sager om fri proces sker dette kun, hvis modparten i selve retstvisten rent undtagelsesvist er blevet hørt i forbindelse med klagen.

I sager vedrørende appeltilladelser bliver der tillige givet underretning til den eller de retter, der har truffet afgørelse i sagen. Hvis der meddeles tilladelse til anke eller kære til Højesteret, underrettes – som udgangspunkt – udgiver af Ugeskrift for Retsvæsen, Thomson Reuters Professional A/S.

I sager vedrørende fri proces bliver der tillige givet underretning til Civilstyrelsen.

Som forudsat i forarbejderne til lovgivningen om Procesbevillingsnævnets virksomhed begrundes nævnets afgørelser kun med henvisning til indholdet af de bestemmelser, der giver hjemmel for meddelelse af appeltilladelse eller fri proces. En særlig bestemmelse herom er optaget i forretningsordenens § 17, stk. 2.

Nævnsbehandlingen i begge nævnets afdelinger er gratis for ansøgeren eller klageren, og hverken disse eller modparten kan blive pålagt sagsomkostninger i anledning af nævnsbehandlingen.

Efter forretningsordenens § 18 meddeles aktindsigt af formanden eller afdelingsformanden i overensstemmelse med retsplejelovens §§ 41-41 g, 255 a og 729 a-729 d med de fornødne tillem্পninger. Begæring om indsigt fra den registrerede i medfør af lov om behandling af personoplysninger behandles efter lovens §§ 31-34.

3. Nævnets virksomhed i 2010 i afdelingen for appeltilladelser

Nævnet har i 2010 afholdt 41 møder i afdelingen for appeltilladelser.

Den 1. januar 2010 var 175 sager uafsluttede.

Nævnet har i 2010 modtaget 1.340 sager.

Til sammenligning modtog nævnet i 2007 1.158, i 2008 1.261 og i 2009 1.289 sager.

1.395 sager er blevet afsluttet i 2010. Der er herefter ved årets udgang 120 uafsluttede sager.

Det bemærkes, at nævnets behandling af anmodning om genoptagelse mv. af nævnets afgørelser bliver journaliseret under den tidligere sag, og de er således ikke inkluderet i disse tal.

148 sager er blevet afgjort uden nævnsbehandling (tilbagekaldt, videresendt til anden myndighed, afvist som faldende uden for nævnets kompetence mv.).

Nævnet har i 2010 afgjort 1.247 sager, der fordeler sig således:

	Bevillinger	Realitetsafslag	Fristafslag	I alt
2. instans civile sager	59	97	26	182
3. instans civile sager	92	500	25	617
2. instans straffesager	46	57	11	114
3. instans straffesager	71	246	17	334

Sagerne fordeler sig således på henholdsvis anke og kære:

	Bevillinger	Realitetsafslag	Fristafslag	I alt
2. instans civile sager (anke)	22	53	14	89
2. instans civile sager (kære)	37	44	12	93
3. instans civile sager (anke)*	37	247	6	290
3. instans civile sager (kære)**	55	253	19	327
2. instans straffesager	46	57	11	114
3. instans straffesager (anke)	23	132	11	166
3. instans straffesager (kære)	48	114	6	168

*I gruppen med 3. instans civile ankesager er medtaget sagstyper, hvor appel til Højesteret i sager, der behandles af landsretterne som 1. instans og til dels Sø- og Handelsretten, kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse. Det gælder særskilt anke af sagsomkostninger i domme afsagt af landsretterne og Sø- og Handelsretten, jf. retsplejelovens § 368, stk. 5.

** I gruppen med 3. instans civile kæresager er medtaget sagstyper, hvor appel til Højesteret af kendelser og beslutninger afsagt i en sag, der behandles af landsretterne som 1. instans og til dels Sø- og Handelsretten, kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2.

En undersøgelse af udviklingen i antallet af afgjorte sager, bevillinger mv. i årene 2007 til 2010 fremstår således:

	2007	2008	2009	2010
Antal afgjorte sager	1.059	1.099	1.075	1.247
2. instans civile sager	168	160	187	182
Bevillinger	65	70	78	59
Realitetsafslag	81	70	86	97
Fristafslag	22	20	23	26
3. instans civile sager	464	542	525	617
Bevillinger	42	80	69	92
Realitetsafslag	392	421	419	500
Fristafslag	29	41	37	25
2. instans straffesager	114	100	96	114
Bevillinger	38	30	29	46
Realitetsafslag	69	53	51	57
Fristafslag	7	17	16	11
3. instans straffesager	312	297	269	334
Bevillinger	36	50	37	71
Realitetsafslag	249	226	216	246
Fristafslag	27	21	16	17

En undersøgelse af antallet af henholdsvis anke- og kæretilladelser til Højesteret i forhold til antallet af realitetsbehandlede ansøgninger i årene 2007 til 2010 har givet følgende resultat:

	2007	2008	2009	2010
3. instans civile sager (anke)				
Ansøgninger efter rpl. § 371*	192	234	213	266
Bevillinger efter rpl. § 371	19	40	28	34
Bevillingsandel i hele procent	10 %	17 %	13 %	13 %
Ansøgninger efter rpl. 368, stk. 5**	10	13	24	18
Bevillinger efter rpl. 368, stk. 5	3	1	1	3
Bevillingsandel i hele procent	30 %	8 %	4 %	17 %
3. instans civile sager (kære)				
Ansøgninger	232	254	251	308
Bevillinger	20	39	40	55
Bevillingsandel i hele procent	9 %	15 %	16 %	18 %
3. instans straffesager (anke)				
Ansøgninger	185	170	157	155
Bevillinger	15	28	28	23
Bevillingsandel i hele procent	8 %	16 %	18 %	15 %
3. instans straffesager (kære)				
Ansøgninger	100	106	96	162
Bevillinger	21	22	9	48
Bevillingsandel i hele procent	21 %	21 %	9 %	30 %

*I disse rubrikker er medtaget ansøgninger og bevillinger efter følgende hjemler, hvor kriteriet for at meddele tilladelse til anke til Højesteret ligesom i retsplejelovens § 371, er, at sagen er af principiel karakter:

- Retsplejelovens §§ 475, 475 i og 665, stk. 1, jf. § 371.
- Konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 371.
- Dødsboskiftelovens § 105, jf. retsplejelovens § 371.
- Grønlands retsplejelov.
- Færøernes retsplejelov.

** Efter retsplejelovens § 368, stk. 5, kan Procesbevillingsnævnet meddele tilladelse til særskilt anke til Højesteret af bestemmelser om sagsomkostninger i domme afsagt af landsretterne eller Sø- og Handelsretten, såfremt afgørelsen herom er af principiel karakter.

En undersøgelse af sagsbehandlingstiden i oktober kvartal 2010 (411 sager) har givet følgende resultat:

Sagsbehandlingstid	I alt
Under 4 uger	35 %
Under 6 uger	62 %
Under 8 uger	77 %
Under 10 uger	87 %
Under 12 uger	92 %
Under 14 uger	95 %
Under 16 uger	97 %
Alle	100 %
Antal sager i alt (411)	

Det bemærkes, at der i sagsbehandlingstiden indgår den tid, som er medgået til kontradiktion og indhentelse af nødvendige bilag fra ansøgeren, retterne mv. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i afdelingen for appeltilladelser er for oktober kvartal 2010 på 5,8 uger. Der er tale om et fald på næsten 0,5 uger i forhold til 2009, hvor den gennemsnitlige sagsbehandlingstid var 6,3 uger.

Det er nævnets mål, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid ikke overstiger 6-8 uger. Nævnet vil i 2011 fortsat have fokus på sagsbehandlingstiden.

Antallet af modtagne sager i 2010 var lidt mere end 50 flere end 2009. Selve implementeringen af politi- og domstolsreformen i 2007 var meget ressourcekrævende og medførte midlertidige sagspukler hos anklagemyndigheden og i retterne. Denne udvikling synes nu at vende med deraf følgende afsmittende effekt på antallet af ansøgninger om appeltilladelse.

I afsnit 3.1 til 3.4 er foretaget en talmæssig gennemgang af de afgjorte sager i afdelingen for appeltilladelser. I kapitel 4 er refereret en række af de sager, hvor Procesbevillingsnævnet har meddelt appeltilladelse til Højesteret. Der henvises i øvrigt til Procesbevillingsnævnets hjemmeside, hvor der løbende bliver opdateret nyheder i afdelingen for appeltilladelser.

Årsværksforbruget i Procesbevillingsnævnet i 2010 var på 22 i begge nævnets afdelinger.

3.1. 2. instansbevillinger i civile sager

3.1.1 Ankesager

Nævnet har i 2010 realitetsbehandlet 75 ansøgninger om tilladelse til anke fra byret til landsret i sager angående krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., jf. retsplejelovens § 368, stk. 2. Bevilling blev meddelt i 22 sager.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Afslag
Aftale- og formueret	6	31
Erstatning	1	7
Fast Ejendom	1	1
Lejeret	3	5
Parkeringsafgifter	1	7
Andet	10	2
I alt	22	53

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2009.

3.1.2 Kæresager

Nævnet har i 2010 realitetsbehandlet 71 ansøgninger om kæretilladelse i sager, hvor byretten har fastsat sagsomkostninger til højst 10.000 kr., jf. retsplejelovens § 389, stk. 2, § 391, stk. 2, og § 584 a, stk. 2. Bevilling blev meddelt i 33 sager. Herudover har nævnet i 2010 realitetsbehandlet 10 ansøgninger om tilladelse til kære fra byret til landsret af afgørelser om udlæg, der har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., jf. retsplejelovens § 584, stk. 2. Bevilling blev meddelt i 4 sager. En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2009.

3.2 3. instansbevillinger i civile sager.

3.2.1 Ankesager

Nævnet har i 2010 realitetsbehandlet 252 ansøgninger om tilladelse til at anke domme, som er afsagt af en landsret som 2. instans, til Højesteret, jf. retsplejelovens § 371. Bevilling blev meddelt i 34 sager.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Afslag
Aftale- og formueret	5	43
Ansættelsesret	6	10
Arveret	0	2
Erstatning, personskade	1	11
Erstatning, rådgiveransvar	1	6
Erstatning, tingsskade	0	0
Erstatning, andet	1	7
Familieret	0	15
Fast Ejendom	1	4
Forsikringsret	1	3
Forældreaansvarslov	3	41
Freds- og æreskrænkelser	0	4
Immaterialret	1	1
Konkursret	2	3
Lejeret	9	15
Naboret	0	2
Retsplejelov	2	10
Andet	1	41
I alt	34	218

Herudover har Procesbevillingsnævnet i 2010 realitetsbehandlet følgende ansøgninger om tilladelse til anke til Højesteret:

- 21 ansøgninger om tilladelse til særskilt anke af bestemmelser om sagsomkostninger i domme, som er afsagt af en landsret eller Sø- og Handelsretten, jf. retsplejelovens § 368, stk. 5. Nogle af sagerne vedrører domme, som er afsagt af landsretterne som 1. instans, jf. tabelnoten side 16. Bevilling blev meddelt i 3 af sagerne.
- 6 ansøgninger i konkursretlige sager, jf. konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 371. Der blev ikke meddelt bevilling i nogen af sagerne.

- 1 ansøgning efter den grønlandske retsplejelov. Der blev ikke meddelt bevilling i sagen.
- 4 ansøgninger efter den færøske retsplejelov. Der blev ikke meddelt bevilling i nogen af sagerne.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har behandlet ansøgninger om tilladelse til anke til Højesteret, er refereret side 26 ff.

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2009.

3.2.2 3. instansbevillinger i civile kæresager

Nævnet har i 2010 realitetsbehandlet:

- 235 ansøgninger om tilladelse til kære af landsretternes og Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2. Nogle af sagerne vedrører kendelser og beslutninger, der er afsagt eller truffet af landsretterne i sager, der behandles af landsretten som 1. instans, jf. side 16 tabelnoten. Bevilling blev meddelt i 42 sager.
- 66 ansøgninger om tilladelse til kære af landsretternes afgørelser i fogedsager, jf. retsplejelovens § 585. Bevilling blev meddelt i 13 sager.
- 6 ansøgninger om tilladelse til kære af landsretternes kendelser i sager efter konkursloven, jf. konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2. Der blev ikke meddelt bevilling i nogen af sagerne.
- 1 ansøgning om kære tilladelse efter lov om dødsboskifte § 105, stk. 1, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2. Der blev ikke meddelt bevilling i sagen.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til kære til Højesteret, er refereret side 28 ff.

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2009.

3.3 2. instansbevillinger i straffesager

Nævnet har i 2010 realitetsbehandlet 103 ansøgninger om tilladelse til anke fra byret til landsret i sager, hvor ankeadgangen er begrænset i medfør af retsplejelovens § 903, stk. 1, jf. § 902, stk. 1 og 2.

97 af ansøgningerne var indgivet af tiltalte, mens 6 ansøgninger var fra anklagemyndigheden. Bevilling blev meddelt i 46 sager, heraf 40 bevillinger til tiltalte og 6 til anklagemyndigheden.

En oversigt over bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2009.

3.3.1 Tiltaltes ansøgninger

Oversigt over ansøgninger om 2. instansbevillinger fra tiltalte, som nævnet har realitetsbehandlet i 2010:

Sager om overtrædelse af straffeloven:

	Bevillinger	Afslag
Freds- og æreskrænkelser	2	1
Hærværk	4	8
Overtrædelser mod tjenestemand	0	1
Tyveri	4	1
Andet	8	3
I alt	18	14

Sager om overtrædelse af særlovgivningen:

	Bevillinger	Afslag
Dyrebeskyttelse	1	2
Lov om euforiserende stoffer	0	2
Færdselslov, hastighed	0	14
Færdselslov, andet	7	15
Natur- og miljøbeskyttelse	0	0
Politivedtægt/Ordensbekendtgørelsen	2	2
Restaurationsloven	2	0
Våben og fyrværkeri	2	1
Anden særlovgivning	8	7
I alt	22	43

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2009.

3.3.2 Anklagemyndighedens ansøgninger

Oversigt over ansøgninger om 2. instansbevillinger fra anklagemyndigheden i straffesager, som nævnet har realitetsbehandlet i 2010:

	Bevillinger	Afslag
Lov om euforiserende stoffer	1	0
Færdselslov, hastighed	2	0
Jagt- og Fiskeri	1	0
Anden særlovgivning	2	0
I alt	6	0

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2009.

3.4 3. instansbevillinger i straffesager

3.4.1 Ankesager

Nævnet har i 2010 realitetsbehandlet 152 ansøgninger om tilladelse til at anke domme, som er afsagt af en landsret som 2. instans, til Højesteret, jf. retsplejelovens § 932. 150 ansøgninger var indgivet af tiltalte, mens 2 var indgivet af anklagemyndigheden. Bevilling til tiltalte blev meddelt i 21 sager og til anklagemyndigheden i 2 sager.

Nævnet har i 2010 realitetsbehandlet 1 sag efter den grønlandske retsplejelov. Der blev ikke givet bevilling i sagen.

Nævnet har i 2010 realitetsbehandlet 2 sager efter den færøske retsplejelov. Der blev ikke meddelt bevilling i nogen af sagerne.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til anke til Højesteret, er refereret side 33 ff.

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2009.

3.4.1.1 *Tiltaltes ansøgninger om anke*

Oversigt over ansøgninger fra tiltalte, jf. retsplejelovens § 932, som nævnet har realitetsbehandlet i 2010:

Sager om overtrædelse af straffeloven:

	Bevillinger	Afslag
Berigelseskriminalitet	0	9
Drab	0	9
Fred- og ærekrænkelse	0	1
Overtrædelser mod tjenestemand	0	3
Narkotika	0	6
Personfarlig kriminalitet*	6	17
Røveri	1	6
Sædelighedsforbrydelser	1	8
Udvisning	5	10
Andet	1	17
I alt	14	86

*Inkluderer ikke røveri og drab, der er opgjort særskilt, eller vold mod tjenestemand, der er inkluderet i rubrikken overtrædelser mod tjenestemand.

Sager om overtrædelse af særlovgivningen:

	Bevillinger	Afslag
Erstatning i anledning af strafferetlig forfølgelse	0	7
Fiskeri	0	1
Færdselslov	1	13
Natur- og miljøbeskyttelse	0	1
Told, skat og afgifter	0	2
Våben og fyrværkeri	6	0
Anden særlovgivning	0	19
I alt	7	43

3.4.1.2 *Anklagemyndighedens ansøgninger om anke*

Oversigt over ansøgninger om 3. instansbevillinger fra anklagemyndigheden i straffesager, som nævnet har realitetsbehandlet i 2010:

	Bevillinger	Afslag
Sædelighedskriminalitet	1	0
Personfarlig kriminalitet	1	0
I alt	2	0

3.4.2 Kæresager

Nævnet har i 2010 realitetsbehandlet 162 ansøgninger om tilladelse til kære af landsretternes kendelser og beslutninger i ankesager, jf. retsplejelovens § 968 a, stk. 1, landsretternes afgørelser i kæresager, jf. retsplejelovens § 973 og landsrettens afgørelser om vederlag til forsvarere, jf. retsplejelovens § 1013, stk. 3.

Bevilling blev meddelt i 48 sager.

Ansøgning var indgivet af tiltalte i 159 sager, heraf 47 sager vedrørende varetægtsfængsling. Bevilling blev meddelt i 46 sager. 9 af disse sager vedrørte varetægtsfængsling. Ansøgning var indgivet af anklagemyndigheden i 2 sager. Der blev meddelt bevilling i sagerne.

Nævnet har i 2010 realitetsbehandlet 1 ansøgning om kæretilladelse efter den grønlandske retsplejelov. Ansøgningen vedrørte varetægtsfængsling. Der blev ikke meddelt bevilling i sagen.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til kære til Højesteret, er refereret side 38 ff.

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne fra årene 1996-2009.

4 Konkrete sager, hvori der i 2010 er truffet afgørelse i nævnets afdeling for appeltilladelser

Procesbevillingsnævnet behandler ansøgninger om appeltilladelse i civile sager og straffesager. Nedenfor er omtalt et uddrag af sager, hvori Procesbevillingsnævnet har meddelt appeltilladelse til Højesteret. I civile sager er kriteriet for at meddele tilladelse til appel til Højesteret, at sagen er af principiel karakter, og i straffesager tillige, hvis der foreligger særlige grunde.

Med virkning fra 1. juli 2010 blev der indført hjemmel til at meddele begrænset 3. instansbevilling, hvis særlige grunde taler for det. Denne særlige hjemmel har ikke været udnyttet i 2010.

Formålet med domstolsreformens gennemførelse i 2007 og 2008 har navnlig været at styrke Højesterets kerneopgave; nemlig at sikre retsenheden i landet og at træffe afgørelse i sager, som rejser spørgsmål af generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen eller i øvrigt er af væsentlig samfundsmæssig rækkevidde.

Procesbevillingsnævnet har fokus på, at der ved visse sagsområder er behov for at meddele bevilling i et antal af sager vedrørende samme problemstilling, således at Højesteret får mulighed for at fastlægge retspraksis ved at udstikke mere differentierede retningslinjer på et givet område. Dette har f.eks. været tilfældet inden for våbenlovgivningen og udlændingeområdet.

Årsberetningen for 2010 indeholder alene referater af udvalgte sager, hvori der er truffet afgørelse i sager om tilladelse til anke eller kære til Højesteret. Se desuden Procesbevillingsnævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk, hvor referater af de sager, hvor der er meddelt appeltilladelse til Højesteret, løbende bliver offentliggjort.

4.1 Civile sager

4.1.1 Civile ankesager

Var afskedigelse i strid med ligestillingsloven?

A havde siden december 2004 været ansat som salgskonsulent ved et amts fem revalideringscentre, der delte hendes lønudgift. I forbindelse med kommunalreformen den 1. januar 2007 fik A ved et brev af 12. juni 2006 meddelelse om, at hun fremover skulle gøre tjeneste ved et af centrene, der nu henhørte under kommunen. Ved kommunalreformen ophørte samarbejdet mellem de fem revalideringscentre, og kommunen blev i efteråret 2006 klar over, at der ikke var økonomisk grundlag for at opretholde A's stilling. A meddelte i juni 2006, at hun var gravid. Hun sygemeldte sig i august 2006 og var ikke på arbejde frem til fødslen i februar 2007, hvorefter hun skulle holde barselsorlov indtil den 15. december 2007. I begyndelsen af maj 2007 meddelte kommunen A, at man påtænkte at afskedige hende på grund af manglende arbejdsopgaver, og den 25. maj 2007 modtog hun en opsigelse med fratrædelse pr. 31. august 2007. A klagede til Ligestillingsnævnet, der anså afskedigelsen for at være i strid med ligestillingslovens § 9, og tilkendte A en godtgørelse på 250.000 kr. Kommunen anlagde herefter sag mod nævnets sekretariat som mandatar for A og fik ved byretten og i landsretten medhold i en påstand om, at Ligestillingsnævnets afgørelse var ugyldig. Procesbevillingsnævnet meddelte nævnets sekretariat som mandatar for A tilladelse til anke til Højesteret, der tiltrådte, at kommunen havde godtgjort, at A's stilling var blevet nedlagt som følge af, at samarbejdet mellem de fem revalideringscentre var ophørt. Højesteret fandt, at kommunen burde have orienteret hende om nedlæggelsen af hendes stilling, sikret sig, at man havde tilstrækkelige oplysninger om hendes kvalifikationer, og have orienteret hende om ledige stillinger, hvilket kommunen undlod. Det kunne efter bevisførelsen heller ikke lægges til grund, at A ikke ville kunne bestride nogen af de stillinger i kommunen, der var ledige. Højesteret fandt derfor, at kommunen ikke havde ført det i ligestillingslovens § 16, stk. 4, fornødne bevis for, at afskedigelsen var uden sammenhæng med A's fravær som følge af graviditet og barsel. Godtgørelse efter ligestillingslovens § 16, stk. 3, blev fastsat til 250.000 kr., svarende til ca. 9 måneders løn.

Tilladelse til anke til Højesteret 12. maj 2010 (PBN 2010-22-0095).

U 2011.1776 H

Procesbevillingsnævnet har i 2010 yderligere meddelt 3 arbejdsgivere og 2 arbejdstagere tilladelse til anke til Højesteret i 5 andre ansættelsesretlige sager:

Spørgsmål om arbejdsgivers adgang til ensidigt at bringe en uddannelsesaftale til ophør som følge af bristede forudsætninger, jf. erhvervsuddannelseslovens § 61, stk. 2.

Retten i Hjørrings dom af 2. juni 2009 (BS 20-680/2008).

Vestre Landsrets dom af 11. december 2009 (B-1245-09).

Tilladelse til anke til Højesteret af 3. marts 2010 (PBN 2010-22-0038).

Spørgsmål om afskedigelse på grund af graviditetsbetinget fravær var i strid med ligebehandlingslovens § 9.

Retten i Koldings dom af 15. april 2009 (BS 17-1927/2008).

Vestre Landsrets dom af 11. januar 2010 (B-0986-09).

Tilladelse til anke til Højesteret af 26. februar 2010 (PBN 2010-22-0015).

Spørgsmål om undladelse af indkaldelse til ansættelsessamtale udgjorde forskelsbehandling med hensyn til alder, jf. lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet mv. § 2, jf. § 1, stk. 3.

Retten i Holbæks dom af 19. december 2008 (BS 63-2357/2007).

Østre Landsrets dom af 30. november 2009 (B-76-09).

Tilladelse til anke til Højesteret af 9. april 2010 (PBN 2010-22-0027).

Spørgsmål om en aftalt lønreduktion kun kan gennemføres med det varsel, som i henhold til funktionærloven gælder for afskedigelse, jf. funktionærlovens § 21.

Københavns Byrets dom af 16. marts 2009 (BS 9C-2382/2008).

Østre Landsrets dom af 2. november 2009 (B-839-09).

Tilladelse til anke til Højesteret af 8. februar 2010 (PBN 2009-22-0330).

Højesterets dom af 20. juni 2011 (sag 53/2010).

Spørgsmål om arbejdsgiver handlede i strid med ligebehandlingslovens § 2 ved ikke at fastansætte en lønmodtager, som var ansat i en tidsbegrænset vikarstilling hos arbejdsgiver, og som på tidspunktet for udløbet af ansættelsen var i fertilitetsbehandling.

Retten i Århus' dom af 23. juni 2009 (BS 12-2092/2008).

Vestre Landsrets dom af 25. maj 2010 (B-1421-09).

Tilladelse til anke til Højesteret af 16. november 2010 (PBN 2010-22-0288).

4.1.2 Civile kæresager

Skulle der nedlægges fagedforbud mod visning på en landsdækkende tv-station af optagelser foretaget med skjult kamera?

Til brug for et tv-indslag om indskrivningsproceduren på et privat behandlingshjem for alkoholmisbrugere havde to journalister fra en landsdækkende tv-station, som udgav sig for at være alkoholmisbrugere, foretaget skjulte optagelser i en bil, i hvilken den ene journalist var blevet afhentet og var på vej mod behandlingshjemmet, samt på og ved behandlingshjemmet. Tv-indslaget skulle bringes i et nyhedsprogram. De fotograferede personer havde ikke givet samtykke hertil. Fogedretten nedlagde forbud over for tv-stationen mod at bringe tv-indslaget. Landsretten bemærkede, at der efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10 må lægges betydelig vægt på hensynet til pressens adgang til uden forudgående indgreb at indhente og viderebringe oplysninger om sådanne spørgsmål. Henset hertil, og til omfanget og karakteren af de skjulte optagelser, som tv-stationen agter at vise, fandt landsretten ikke, at de skjulte optagelser udgjorde en sådan krænkelse af dem, der blev filmet uden samtykke, at der var grundlag for at nedlægge fagedforbud. De fotograferede indbragte med Procesbevillingsnævnets tilladelse sagen for Højesteret, der stadfæstede landsrettens afgørelse. Højesteret fandt, at de optagelser med skjult kamera i bilen, der indgik i tv-indslaget, ikke var en overtrædelse af straffelovens § 264 a og § 264 c, allerede fordi disse optagelser ikke viste personer. Ved bedømmelsen af, om fotograferingen på og ved behandlingshjemmet havde været berettiget, lagde Højesteret vægt på, at optagelserne var sket til brug for en tv-udsendelse om spørgsmål af væsentlig samfundsmæssig interesse, at de fotograferede var tilknyttet

behandlingshjemmet, at optagelserne vedrørte deres arbejde på hjemmet, at de fotograferede kun blev vist i korte passager, der ikke indeholdt situationer, som i sig selv kunne anses for krænkende, og at de og andre personer, der blev vist i de skjulte optagelser, ville være effektivt slørede i udsendelsen, og deres stemmer ville være forvrængede. Efter en samlet bedømmelse fandt Højesteret herefter, at det ikke havde været uberettiget at foretage optagelserne med henblik på det planlagte tv-indslag, jf. straffelovens § 264 a, og at det derfor heller ikke efter § 264 c ville være uberettiget at bringe indslaget. Der kunne heller ikke med henvisning til medieansvarslovens § 34 nedlægges forbud mod en udsendelse, der endnu ikke havde været vist.

Tilladelse til kære til Højesteret af 8. januar 2010 (PBN 2009-22-0331).

U 2010.1859 H.

Medvirken af sagkyndige dommere?

Under en sag, der blev behandlet ved landsretten i 1. instans, om et offentligt EU-udbud om tilslutning til og brug af et landsdækkende radiobaseret beredskabskommunikationsnet varetaget af en af 2 styrelser havde en virksomhed anmodet om, at landsretten under hovedforhandlingen i medfør af retsplejelovens § 20, stk. 1, skulle tiltrædes af to sagkyndige dommere under henvisning til den juridiske vurdering, der skulle foretages i sagen, skulle ske på et teknisk kompliceret grundlag, at der var behov for sagkyndige dommere. Styrelserne henviste til, at vurderingen af behovet for sagkyndige dommers medvirken måtte overlades til landsretten, og at sagens tvistepunkter overvejende var af juridisk karakter, hvorfor medvirken af sagkyndige ikke var af betydning. Landsretten fandt ikke, at fagkundskab var af en sådan betydning for de spørgsmål, som landsretten skulle tage stilling til, at der mod styrelsernes protest var grundlag for at bestemme, at der skulle medvirke sagkyndige dommere. Procesbevillingsnævnet meddelte virksomheden tilladelse til kære til Højesteret, der stadfæstede landsrettens afgørelse. Højesteret henviste herved til, at de forhold af teknisk og faglig karakter, som sagen vedrørte, i fornødent omfang og mest hensigtsmæssigt kunne belyses ved indhentelse af sagkyndige erklæringer og/eller syn og skøn.

Tilladelse til kære til Højesteret af 2. august 2010 (PBN 2010-22-0116).

U 2011.1473 H.

Var administrativ frihedsberøvelse ved administrativ udvisning af EU-borger på grundlag af butikstyveri lovlig?

Den 6. september 2010 blev den polske statsborger A anholdt, da han fra et supermarked havde stjålet varer til en værdi af 1.493 kr. Da A ikke havde penge, blev sagen afgjort med en advarsel. Udlændingesservice traf afgørelse om udvisning af A, der blev frihedsberøvet med henblik på udsendelse. Byretten og senere landsretten godkendte den administrative frihedsberøvelse efter udlændingelovens § 37, jf. § 36. Landsretten henviste blandt andet til, at da landsretten ikke under sagen kan prøve gyldigheden af afgørelsen om udvisning, kan landsretten ikke foretage en prøvelse af det skøn, Udlændingesservice har udøvet ved vurderingen af, at A's adfærd udgør en reel, umiddelbar og tilstrækkelig alvorlig trussel, der berører grundlæggende samfundsinteresser. Dette kan prøves under Integrationsministeriets behandling af klagesagen og ved et søgsmål mod Integrationsministeriet efter grundlovens § 63. Med Procesbevillingsnævnets tilladelse kærede A landsrettens afgørelse til Højesteret, der efter de foreliggende oplysninger lagde til grund, at A var pågrebet i umiddelbar tilknytning til butikstyveriet, at A tidligere i Danmark i 2010 havde modtaget to bødeforelæg for henholdsvis tyveri og overtrædelse af lov om euforiserende stoffer, og at han ingen tilknytning havde til Danmark. Højesteret fandt på den baggrund, at betingelserne i udlændingelovens § 25 a, stk. 1, nr. 1, jf. § 26, for at udvise A på det foreliggende grundlag måtte anses for opfyldt. Højesteret bemærkede i den forbindelse, at domstolsprøvelsen af frihedsberøvelsens lovlighed vil – på det foreliggende faktuelle grundlag – indebære en stillingtagen til udvisningen, uanset at der består en særskilt adgang til administrativ klage over og domstolsprøvelse af gyldigheden af udvisningen, og uanset om der måtte versere en sådan sag. Muligheden for en sådan prøvelse af udvisningen kan ikke føre til en begrænsning af domstolens prøvelse af frihedsberøvelsens lovlighed i et system, der er tilrettelagt med henblik på en hurtig prøvelse efter de regler, der gælder for administrativt bestemt frihedsberøvelse. A's adfærd måtte endvidere anses for at udgøre en reel, umiddelbar og tilstrækkelig alvorlig trussel, der berørte en grundlæggende samfundsinteresse, jf. art 27 i opholdsdirektivet, og da han ingen

tilknytning havde til Danmark, var udvisning ikke uproportional, jf. direktivets art. 27 sammenholdt med art. 28. Højesteret fandt herefter, at frihedsberøvelse var nødvendig for at sikre muligheden for udvisning, idet mindre indgribende foranstaltninger efter oplysningerne om hans forhold ikke var tilstrækkelige.

Tilladelse til kære til Højesteret af 4. november 2010 (PBN 2010-22-0396).

U 2011.1799 H.

Var administrativ frihedsberøvelse ved administrativ udvisning af EU-borger på grundlag af en advarsel for husfredskrænkelser og brugstyveri af en cykel lovlig?

Den 18. august 2010 indrejste den rumænske statsborger A i Danmark, og 20. august 2010 blev han anholdt, da han i en forladt bygning var i færd med at bryde låsen på en cykel op. Han fik en advarsel for husfredskrænkelser ved at have skaffet sig adgang til den forladte bygning og for ulovlig omgang med hittegods ved at have tilegnet sig cyklen. Udlændingetrafikafdelingen traf afgørelse om udvisning af A, der blev frihedsberøvet efter udlændingeloven med henblik på udsendelse. Byretten og senere landsretten godkendte den administrative frihedsberøvelse efter udlændingelovens § 37, jf. § 36. Landsretten bemærkede blandt andet, at der under prøvelsen af frihedsberøvelsens lovlighed ikke kan tages stilling til gyldigheden af afgørelsen om udvisning, da denne afgørelse kan indbringes for Integrationsministeriet og prøves ved domstolene, jf. grundlovens § 63. Højesteret - der vedrørende prøvelsesadgangen anførte som i afgørelsen ovenfor - lagde til grund, at A havde erkendt sig skyldig i ulovlig omgang med hittegods, og at den cykel, han forsøgte at bryde låsen op på, var fundet på en grund ved et forladt hus. Der var ingen medgerningsmænd, og sagen var afgjort med en advarsel. Forholdet blev begået kort tid efter hans indrejse i Danmark, hvortil A ingen tilknytning havde. A var ikke tidligere straffet her i landet. Højesteret fandt herefter, at betingelserne i udlændingelovens § 25 a, stk. 1, nr. 1, jf. § 26, stk. 1, for at udvise A på det foreliggende grundlag måtte anses for opfyldt. Udvisning af A var imidlertid uforenelig med opholdsdirektivet, da forholdet havde en sådan tilfældig karakter og måtte antages at have haft så begrænset skadevirkning, at A's adfærd ikke kunne anses for at udgøre en reel, umiddelbar og tilstrækkelig alvorlig trussel, der berørte en grundlæggende samfundsinteresse, jf. herved opholdsdirektivets artikel 27. Frihedsberøvelsen af A var derfor ikke lovlig.

Tilladelse til kære til Højesteret af 4. november 2011 (PBN 2010-22-0405).

U 2011.1800 H.

Procesbevillingsnævnet meddelte i 2010 yderligere tilladelse til kære til Højesteret i en sag vedrørende spørgsmål om lovligheden af administrativ frihedsberøvelse ved udvisning af EU-borger:

Tilladelse til kære til Højesteret af 16. september 2010 (PBN 2010-22-0332).

U 2011.1794 H.

Højesteret afsagde samtidig med afgørelsen af ovennævnte tre sager tillige kendelse i en tilsvarende sag, hvor Procesbevillingsnævnet havde meddelt bevilling i 2009:

Tilladelse til kære til Højesteret af 18. maj 2009 (PBN 2009-22-0787).

U 2011.1788 H.

Procesbevillingsnævnet har i 2010 endvidere meddelt to malaysiske statsborgere tilladelse til kære til Højesteret i en sag om administrativ frihedsberøvelse efter udlændingelovens § 37, jf. § 36, ved udvisning.

Retten i Viborgs kendelse af 2. oktober 2010 (2860/2010).

Vestre Landsrets kendelse af 4. oktober 2010 (S-2185/10).

Tilladelse til kære af 15. november 2010 (PBN 2010-22-0409)

Højesterets kendelse af 2. august 2011 (337/2010)

4.2. Straffesager

4.2.1. Anke i straffesager

Spørgsmål om ulovlig besiddelse af våben, der var placeret i et hulrum bag et aftageligt vægspejl på bopæl, var overtrædelse af straffelovens § 192 a

T blev tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, og våbenloven ved at have været i besiddelse af et oversavet dobbeltløbet haglgevær med tilhørende ammunition. Våbenet blev sammen med ammunitionen opbevaret i T's lejlighed, hvor begge dele var placeret i et hulrum bag et aftageligt spejl på en væg i et badeværelse. Byretten fandt, at forholdet ikke var omfattet af straffelovens § 192 a og idømte T en fængselsstraf på 60 dage. Landsretten fandt, at en besiddelse af et funktionsdygtigt oversavet jagtgevær som det i sagen omhandlende må formodes at hidrøre fra et kriminelt miljø, at der forelå særlig skærpende omstændigheder, og at forholdet derfor var omfattet af straffelovens § 192 a, og idømte T en fængselsstraf på 1 år og 2 måneder. Procesbevillingsnævnet meddelte T tilladelse til anke til Højesteret, der ligesom byretten fandt, at der ikke forelå særlig skærpende omstændigheder, og at forholdet derfor ikke var omfattet af straffelovens § 192 a. Højesteret lagde herved vægt på, at T's besiddelse af våbenet efter en samlet vurdering ikke kunne anses at have indebåret en nærliggende risiko for, at det ville blive brugt til fare for andre. Forholdet blev derfor henvist til våbenlovens § 10, stk. 2. Da der forelå skærpende omstændigheder, blev straffen under henvisning til den betydelige skærpelse af straffen for ulovlig besiddelse af skydevåben, som var sket ved ændringen af våbenloven i 2009, fastsat til fængsel i 6 måneder.

Tilladelse til anke til Højesteret af 6. august 2010 (PBN 2010-25-0142).

U 2011.494 H.

Spørgsmål om ulovlig besiddelse af våben, der var placeret umiddelbart tilgængeligt på bopæl, var overtrædelse af straffelovens § 192 a

T blev tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, og våbenloven ved at have været i besiddelse af en 9 mm-pistol, isat magasin indeholdende 13 skarpe skud, og af yderligere 30 skarpe patroner, 152 stk. skarpe 9 mm-patroner og 6 skarpe jagtpatroner. Våbenet og ammunitionen blev opbevaret umiddelbart tilgængeligt på T's bopæl. T begrundede besiddelsen med, at han tidligere havde været medlem af en rockergruppe, som han skyldte penge, og som havde kontaktet ham, efter at han havde meldt sig ud. Byretten fandt T skyldig og idømte ham fængsel i 1 år og 3 måneder. Landsretten stadfæstede dommen. Til indbragte med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet sagen for Højesteret, der ligeledes fandt, at der forelå særlig skærpende omstændigheder, idet T's besiddelse af våbenet efter en samlet vurdering måtte anses for at have indebåret en nærliggende risiko for, at det ville blive brugt til fare for andre, og at forholdet derfor var omfattet af straffelovens § 192 a. Da der ikke var omstændigheder, der kunne begrunde en fravigelse af udgangspunktet for fastsættelsen af straffen for overtrædelse af straffelovens § 192 a, fastsatte Højesteret straffen til fængsel i 1 år.

Tilladelse til anke til Højesteret af 6. august 2010 (PBN 2010-25-0152).

U 2011.502 H.

Procesbevillingsnævnet har i 2010 meddelt bevilling i yderligere 4 sager vedrørende ulovlig besiddelse af våben på bopælen:

Tilladelse til anke til Højesteret af 6. august 2010 (PBN2010-25-0126).

U 2011.498 H.

Tilladelse til anke til Højesteret af 6. august 2010 (PBN 2010-25-0127).

U 2011.504 H.

Retten i Roskildes dom af 18. maj 2010 (9-1900/2010).

Østre Landsrets dom af 28. september 2010 (S-2173-10).

Tilladelse til anke til Højesteret af 20. december 2010 (PBN 2010-25-0232).

Retten i Horsens' dom af 8. december 2009 (2952/2009).

Vestre Landsrets dom af 17. marts 2010 (S-2928-09).

Tilladelse til anke til Højesteret af 20. december 2010 (PBN 2010-25-0095).

Fastsættelse af bødeniveauet i en sag vedrørende overtrædelse af toldloven

T havde erkendt at have overtrådt toldlovens § 23, stk. 4, ved i forbindelse med udrejse fra Danmark at have medtaget likvide midler, der svarede til værdien af 10.000 euro eller derover, uden at angive samtlige medtagne likvide midler over for told- og skatteforvaltningen, idet han i juni 2008 i forbindelse med udrejse fra Københavns Lufthavn undlod at angive, at han medtog 700.000 kr. og 120.000 USD. Byretten idømte T en bøde på 899.000 kr. Landsretten fandt, at der forelå en særlig grov overtrædelse af toldloven. Bøden blev fastsat til 25 % af de ikke-deklarerede beløb, som oversteg 10.000 euro, med en forhøjelse på 50 % af det herved fremkomne beløb, svarende til 449.000 kr. Procesbevillingsnævnet meddelte T tilladelse til anke til Højesteret, som bemærkede, at efter bestemmelsens forarbejder og tilblivelseshistorie er toldlovens § 23, stk. 4, et led i internationale bestræbelser på at imødegå alvorlig kriminalitet, navnlig terrorisme og hvidvaskning af penge. På den baggrund og under hensyn til lovovertrædelsens karakter og for at sikre overholdelse af deklareringspligten må der idømmes følelige bøder, og bøderne bør være afpasset efter størrelsen af det ikke-deklarerede beløb. Højesteret tiltrådte, at bøden for overtrædelse af bestemmelsen som udgangspunkt bør fastsættes svarende til 25 % af det ikke-deklarerede beløb over 10.000 euro og med en passende minimumstakst. Højesteret fandt, at der i det foreliggende tilfælde ikke var grundlag for at fravige dette udgangspunkt, hverken i skærpende eller formildende retning, og fastsatte bøden til 299.000 kr.

Tilladelse til anke til Højesteret af 7. december 2010 (PBN 2010-25-0209).

U 2011.1943 H.

Skal vold efter straffelovens § 244 medføre betinget eller ubetinget fængsel?

T blev ved byretten og landsretten idømt 40 dages ubetinget fængsel for vold efter straffelovens § 244 ved under en privat fest efter skænderier med sin ekskæreste E og

hendes veninde F at have tildelt F et knytnæveslag i ansigtet og ved at have skubbet F flere gange og skubbet E én gang, uden at volden medførte skader af betydning. T, der på gerningstidspunktet havde gode personlige forhold, var ikke tidligere straffet. Procesbevillingsnævnet meddelte T tilladelse til anke til Højesteret. Under hensyn til sagens omstændigheder gjorde Højesteret straffen, der fandtes passende bestemt, betinget.

Tilladelse til anke til Højesteret af 28. januar 2010 (PBN 2009-25-0159).

U 2010.2193 H.

Skal vold ved kast med et glas mod ansigtet henføres under straffelovens § 245, stk. 1?

T havde kastet et glas i hovedet på en anden kvinde, der derved pådrog sig en flænge på næsen. Byretten og landsretten henførte forholdet under straffelovens § 244. Landsretten tiltrådte, at straffen var fastsat til fængsel i 40 dage, som under hensyn til de forudgående skænderier, den beskedne skade og T's gode personlige forhold undtagelsesvist var gjort betinget. Med Procesbevillingsnævnets tilladelse indbragte anklagemyndigheden sagen for Højesteret med påstand om, at volden skulle henføres under straffelovens § 245, stk. 1, om grov vold, og at straffen skulle skærpes. Højesteret henførte forholdet under straffelovens § 245, stk. 1, og udtalte bl.a., at slag med eller kast af glas eller flaske mod ansigtet på grund af handlingens typiske farlighed som udgangspunkt må anses for omfattet af straffelovens § 245, stk. 1. Dette gælder, selv om glasset eller flasken i det konkrete tilfælde ikke bliver knust ved at ramme ansigtet. Der var ikke grundlag for at fravige dette udgangspunkt i det foreliggende tilfælde. Højesteret forhøjede straffen til fængsel i 60 dage, som under hensyn til sagens omstændigheder og T's gode personlige forhold undtagelsesvis blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste.

Tilladelse til anke til Højesteret af 5. november 2010 (PBN 2010-25-0213).

U 2011.1322 H.

Var tilegnelse af pengekat røveri?

T tilegnede sig en pengekat, der var placeret i en snor om halsen på en ældre rollatorbrugende mand. Landsretten fandt som byretten, at forholdet var henført til

røveribestemmelsen i straffelovens § 288, stk. 1, nr.1, under hensyn til, at T i forbindelse med, at hun tilegnede sig pengekatte har hevet i denne med den følge, at snoren knækkede, og der herved blev påført den ældre mand to overfladiske rødlige hudskrabninger bagtil på halsen. Landsretten forhøjede straffen til 6 måneder (dissens vedrørende strafudmålingen). Procesbevillingsnævnet meddelte T tilladelse til anke til Højesteret, der stadfæstede landsrettens afgørelse.

Københavns Byrets dom af 13. april 2010 (SS 1-5276/2010).

Østre Landsrets dom af 31. august 2010 (S-1269-10).

Tilladelse til anke til Højesteret af 1. december 2010 (PBN 2010-25-0211).

Højesterets dom af 31. august 2011 (345/2010).

Skulle ny kriminalitet begået i prøvetiden for dom med betinget udvisning medføre udløsning af udvisningen?

Ved dom af 11. januar 2008 blev T, der var irakisk statsborger og indrejst i Danmark som 7-årig i 2000, fundet skyldig i fire røverier, vold efter straffelovens § 244 og trusler mod et vidne. Alle forhold blev begået, da T var 15 år. Straffen blev fastsat til fængsel i 1 år og 6 måneder, og T blev betinget udvist af Danmark. I august 2008 blev T prøveløsladt med en reststraf på fængsel i 184 dage. I januar 2010 forøvede T, der da var blevet 17 år, under prøvetiden vold omfattende af straffelovens § 244 mod en person, som han tilfældigt traf på gaden. For dette forhold blev T ved landsretten straffet med fængsel i 9 måneder, hvori reststraffen på 184 dage indgik. Henset til forholdets forholdsvis alvorlige karakter, og at der er tale om kriminalitet begået indenfor prøvetiden fra den tidligere dom i forbindelse med blandt andet domfældelse for flere røverier fandt landsretten, at den betingede udvisning skulle udløses, således at T blev udvist med indrejseforbud i 6 år. Sagen blev med Procesbevillingsnævnets tilladelse indbragt for Højesteret, hvor sagen alene drejede sig om spørgsmålet om udvisning. Højesteret bemærkede, at det beroede på en proportionalitetsbedømmelse, om udvisning skulle ske. I denne indgik med betydelig vægt de samfundsmæssige behov for udvisning under hensyn til en samlet bedømmelse af karakteren og alvoren af den tidligere og af den nu begåede kriminalitet. Højesteret bemærkede, at det nye forhold var begået knap 1½ år efter prøveløsladelsen og havde en anden karakter end de tidligere forhold, idet der var tale om et enkeltstående forhold opstået lidt tilfældigt uden noget element af planlægning. Ved proportionalitetsbedømmelsen

måtte det endvidere tillægges betydelig vægt, at der var tale om kriminalitet, som T begik, før han fyldte 18 år. I proportionalitetsbedømmelsen indgik desuden, hvor stor en del af livet T havde opholdt sig i Danmark, og styrken af de familiemæssige, sociale og kulturelle bånd til Danmark og Irak. Efter en samlet bedømmelse fandt Højesteret, at T's tilknytning til Danmark var så stærk, at udvisning på grund af hans hidtidige kriminalitet ville være særlig belastende, jf. udlændingelovens § 26, stk. 1. Højesteret henviste i den forbindelse også til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 og til Menneskerettighedsdomstolens afgørelse i sagen Maslov mod Østrig. T blev derfor frifundet for påstanden om udvisning. Højesteret fandt imidlertid, at der var en sådan sammenhæng mellem det nu begåede og de tidligere forhold, at T på ny burde idømmes betinget udvisning.

Tilladelse til anke til Højesteret af 6. august 2010 (PBN 2010-25-0140).

U 2011.1027 H.

4.2.2 Kære i straffesager

Var der grundlag for at afvise de tiltaltes anke til frifindelse under henvisning til, at forkyndelse af indkaldelse til hovedforhandling ikke kunne ske?

Tiltalte T1-T5, der alle var litauiske statsborgere, blev i byretten dømt for tyveri og hver straffet med fængsel i 30 dage samt udvist af Danmark i 4 år. De tiltalte, der var varetægtsfængslede, ankede ved domsafsigelsen med påstand om frifindelse. De blev derefter løsladt og forlod formentlig umiddelbart derefter landet. Anklagemyndigheden kontraankede herefter til skærpeelse. Da anklagemyndigheden ikke var bekendt med en adresse for de tiltalte, blev ankemeddelelse med anklageskrift alene sendt til byretten og forsvarerne. Forud for den berammede hovedforhandling i landsretten påstod anklagemyndigheden de tiltaltes bevisanker afvist under henvisning til retsplejelovens § 920, stk. 3, hvorefter afvisning kan ske, hvis anklageskrift eller indkaldelse ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for tiltalte, fordi denne har skiftet bopæl eller opholdssted uden at give den nødvendige meddelelse herom. Anklagemyndigheden anførte, at det måtte være de tiltaltes ansvar at sikre sig, at der var oplyst en adresse eller et opholdssted, hvortil

henvendelser vedrørende ankesagen kunne ske, at det ikke fremgik af sagen, at de pågældende skulle have givet oplysninger om deres adresser, at disse oplysninger hverken før eller siden var blevet søgt indhentet hos de litauiske myndigheder, og at de heller ikke var blevet søgt indhentet hos forsvarerne. Landsretten udtalte, at det hverken kunne lægges til grund, at de tiltalte havde skiftet bopæl i hjemlandet, eller at deres adresser ikke ville kunne fremfindes ved en simpel forespørgsel hos de litauiske myndigheder, der ikke går væsentligt videre end en tilsvarende henvendelse til eller et opslag i CPR-registeret. Landsretten fandt derfor ikke grundlag for at antage, at indkaldelse til hovedforhandlingen ikke på sædvanlig måde havde kunnet forkyndes for de tiltalte, jf. retsplejelovens § 920, stk. 3, og tog derfor ikke anklagemyndighedens afvisningsbegæring til følge. Anklagemyndigheden indbragte med Procesbevillingsnævnets tilladelse sagen for Højesteret, der stadfæstede kendelsen i henhold til de af landsretten anførte grunde med en tilføjelse om, at udtrykket »sædvanlig måde« i § 920, stk. 3, må forstås i overensstemmelse med den fremgangsmåde, der er anvist i artikel 5 i EU-Retshjælpskonventionen.

Tilladelse til kære til Højesteret af 25. juni 2010 (PBN 2010-25-0110).
U 2011.154 H.

Procesbevillingsnævnet har i 2010 meddelt en tiltalt bevilling i en sag med tilsvarende problemstilling:

Vestre Landsrets kendelse af 14. april 2010 (S-2469-09).

Tilladelse til kære til Højesteret af 25. juni 2010 (PBN 2010-25-0115).

Højesterets kendelse af 17. februar 2011 (sag 199/2010).

Var betingelserne for navneforbud og dørlukning opfyldt?

Byretten afsagde under grundlovsforhør i en sag, der angik T's drab på sin hustru og to døtre, kendelse om navneforbud med hensyn til T's og de afdødes identitet samt om dørlukning under T's forklaring. Afgørelserne blev kæret af repræsentanter for pressen. Landsretten stadfæstede kendelserne. Med hensyn til navneforbuddet henviste landsretten bl.a. til, at sigtelsen angik, hvad der måtte betegnes som en familietragedie, at T, der havde erkendt sig skyldig, var en person, der var helt

ukendt i den brede offentlighed, at navneforbuddet var nedlagt på et helt indledende stadium af sagen, og at det forhold, at T's identitet forinden muligt var afsløret af visse medier og på internettet og i øvrigt var kendt i lokalsamfundet, ikke kunne føre til, at navneforbud efter retsplejelovens § 31, stk. 1, nr. 2, ikke kunne nedlægges. Med hensyn til dørlukning henviste landsretten bl.a. til, at retsmødet havde til formål om muligt at opnå en forklaring fra T, og at forsvareren som begrundelse for begæringen om dørlukning havde henvist til, at T ikke ønskede at udtale sig under pressens tilstedeværelse, at T var psykisk uligevægtig, og at det havde været svært for forsvareren at opnå kommunikation med T. Henset hertil og til sagens karakter fandtes betingelserne i retsplejelovens § 29, stk. 3, nr. 4, for dørlukning opfyldt. Procesbevillingsnævnet meddelte to journalister tilladelse til kære til Højesteret, der stadfæstede både navneforbuddet og dørlukningen og bemærkede bl.a., at navneforbuddet ikke kunne antages at være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10.

Tilladelse til kære til Højesteret af 8. september 2010 (PBN 2010-25-0182).

U 2011.1285/2 H.

Var betingelserne for navneforbud opfyldt, og kunne forbuddet nedlægges i retsmødet for domsafsigelsen i sagen?

A blev i oktober 2009 varetægtsfængslet som sigtet for forsøg på manddrab. Grundlovsforhøret blev holdt for lukkede døre i medfør af retsplejelovens § 29, stk. 3, nr. 4, og der blev nedlagt navneforbud i forhold til A i medfør af § 31, stk. 1, nr. 2. A afgav herefter flere gange forklaring under retsmøder i april og juni 2010, der i medfør af retsplejelovens § 29, stk. 3, nr. 3 og 4, alle blev holdt for lukkede døre. Efterfølgende blev A den 18. juni 2010 efter sin tilståelse idømt 12 års fængsel for bl.a. medvirken til fem forsøg på manddrab. Efter domsafsigelsen anmodede både anklagemyndigheden og A om navneforbud efter retsplejelovens § 31, stk. 1, nr. 1 og 2. Anklagemyndigheden henviste til, at A var i særdeles stor risiko for at blive udsat for repressalier, herunder overgreb eller likvidering. Byretten imødekom anmodningen, under henvisning til at det måtte lægges til grund, at A ville blive indkaldt som vidne i adskillige kommende straffesager mod de øvrige sigtede i sagskomplekset, og idet byretten efter sagernes karakter og på baggrund af trusselsvurderingen fandt betingelserne i retsplejelovens § 31, stk. 1, nr. 1 og 2,

opfyldt. Byrettens kendelse om navneforbud i forhold til A gjaldt »i forbindelse med det foreliggende sagskompleks«. Landsretten stadfæstede kendelsen i henhold til de af byretten anførte grunde. Procesbevillingsnævnet meddelte de to journalister tilladelse til kære. Højesteret udtalte, at efter retsplejelovens § 31 a, stk. 1, kan afgørelse om navneforbud træffes i et retsmøde, der afholdes alene med henblik på at tage stilling til en anmodning om navneforbud. De indenretlige forhør i juni 2010 var ud over at tjene som grundlag for, at sagen mod A kunne afgøres som tilståelsessag - et led i efterforskningen af sagen mod de medsigtede i sagskomplekset. Det påkærede navneforbud blev nedlagt i et retsmøde, hvor repræsentanter for pressen var til stede. Selv om navneforbuddet blev nedlagt, i tilknytning til at der blev afsagt dom i sagen mod A, var det i A's egenskab af vidne i forhold til de medsigtede i sagskomplekset og ikke i hans egenskab af tiltalt, at navneforbuddet blev nedlagt. Navneforbuddet bortfaldt derfor ikke i medfør af § 31, stk. 4, og § 31 a, stk. 3, ved afslutning af sagen mod ham. Højesteret fandt efter det anførte, at der var hjemmel i § 31 og § 31 a til at nedlægge navneforbuddet i retsmødet for domsafsigelsen i sagen mod A, og stadfæstede kendelsen.

Tilladelse til kære til Højesteret af 15. oktober 2010 (PBN 2010-25-0225).

U 2011.1355/1 H.

Skulle statskassen betale udgifter til revisionsmæssig bistand, som forsvareren havde indhentet uden rettens foranstaltning?

Ved en byretsdom blev T1 og T2 straffet for skattesvig af særlig grov karakter. Under sagen havde den beskikkede forsvarer uden byrettens mellemkomst antaget en statsautoriseret revisor til at gennemgå et omfattende regnskabsmateriale. Omkostningerne beløb sig til ca. 780.000 kr. (for byretten var det oplyst, at beløbet udgjorde ca. 900.000 kr.). Efter revisorundersøgelsens gennemførelse blev tiltalen mod T1 og T1 begrænset. Byretten bestemte i dommen, at statskassen endeligt skulle betale 308.823,75 kr. af revisorudgiften. Landsretten frifandt i det hele statskassen for betaling af revisorudgiften (dissens). Flertallet anførte i den forbindelse, at forsvareren efter egen beslutning bevidst har undladt at forelægge problemstillingen vedrørende beløbsopgørelserne for retten med henblik på at opnå rettens tilladelse til at få en ekspert stillet til rådighed eller at få materialet nøjere gennemgået af SKAT eller anklagemyndigheden. Det er derfor helt uafklaret, hvorledes tiltalen mod T1 og

T2 ville være blevet formuleret, hvis forsvareren havde forelagt problemstillingen for retten, og det kan efter det foreliggende ikke lægges til grund, at tiltalen ikke var blevet begrænset svarende til tiltalen i sagen. Mindretallet anførte, at efter oplysningerne om sagens karakter, kompleksitet og efterforskning – herunder SKATs oprindelige opgørelse og ikke mindst SKATs senere delvise fastholdelse heraf – sammenholdt med den skete begrænsning i tiltalen, findes disse forhold og dette forløb på tilstrækkelig vis at have godtgjort, forsvareren har haft rimelig grund til at lade sig bistå af en revisor under sagen, og at der – uanset at dette skete uden rettens foranstaltning og baggrunden herfor – undtagelsesvis er grundlag for at pålægge det offentlige helt eller delvis at afholde rimelige udgifter hertil, der efter en samlet bedømmelse kunne fastsættes til 100.000 kr. Spørgsmålet blev med Procesbevillingsnævnets tilladelse til T1 og T2 indbragt for Højesteret, der med henvisning til de af landsrettens mindretal anførte grunde fandt, at der undtagelsesvis var grundlag for i medfør af retsplejelovens § 1007, stk. 2, 3. pkt., at pålægge det offentlige at afholde udgifter til den revisionsmæssige bistand, som forsvareren havde indhentet på egen hånd. Efter en samlet bedømmelse fandt Højesteret, at det offentlige endeligt skulle afholde 260.000 kr. af revisorudgiften, svarende til ca. 1/3 af udgiften.

Tilladelse til kære til Højesteret af 25. marts 2010 (PBN 2010-25-0012).

U 2011.1014 H.

Var der grundlag for at afslå anklagemyndighedens anmodning om vidnepålæg og udlevering af lydfil under henvisning til journalisters ret til kildebeskyttelse?

I januar 2010 indgav et medlem af Folketinget politianmeldelse om, at fortrolige oplysninger om forswarets udsendelse af Jægerkorpset til Irak var blevet lækket, forud for at jægersoldaterne blev udsendt den 27. april 2007. Anmeldelsen førte til sigtelse af den daværende forsvarsministers rådgiver for overtrædelse af straffelovens § 152, stk. 2, om uberettiget videregivelse af fortrolige oplysninger under særligt skærpende omstændigheder. Anklagemyndigheden anmodede som led i efterforskningen om, at det blev pålagt nyhedschef N og journalist J, ansat på en landsdækkende tv-station, at afgive forklaring om, hvem der til medarbejdere ved tv-stationen havde videregivet oplysningerne om udsendelsen af Jægerkorpset.

Anklagemyndigheden anmodede også om, at det blev pålagt en anden landsdækkende tv-station og journalist J2 at udlevere kopi af en lydfil, som J2 i januar 2010 optog af en telefonsamtale, hvor det nævnes, hvem der til medarbejdere ved tv-stationen havde videregivet oplysningerne om den planlagte udsendelse. Landsretten ophævede byrettens kendelse om vidnepålæg og stadfæstede byrettens kendelse om ikke at pålægge udlevering af lydfilen. Anklagemyndigheden indbragte med Procesbevillingsnævnets tilladelse sagen for Højesteret, der afviste, at forholdet ikke kunne henføres under straffelovens § 152, stk. 2, og derfor var forældet. Højesteret fandt endvidere, at der ikke kunne pålægges N og J vidnepligt efter retsplejelovens § 172, stk. 6. Denne bestemmelse må i overensstemmelse med ordlyden forstås således, at der udelukkende skal foretages en vurdering af, om forfatteren eller kilden ved videregivelse af en fortrolig oplysning har villet afdække forhold, hvis offentliggørelse er af samfundsmæssig betydning. Højesteret fandt, at dette var tilfældet, idet indsættelsen af Jægerkorpsset havde karakter af en forstærkning af de danske styrker i Irak, og idet beslutningen blev forelagt for det Udenrigspolitiske Nævn. På baggrund af det anførte om manglende vidnepligt for N og J kunne det heller ikke pålægges J2 at afgive vidneforklaring om kilden til oplysningen om Jægerkorpssets indsættelse. Allerede som følge deraf kunne det ikke pålægges den anden tv-station at udlevere lydfilen, jf. retsplejelovens § 804, stk. 4.

Tilladelse til kære til Højesteret af 26. maj 2010 (PBN 2010-25-0117).

U 2011.1329 H.

Procesbevillingsnævnet har i 2010 meddelt kæretilladelse til Højesteret i 9 arrestantsager, blandt andet følgende:

Var der grundlag for varetægtsfængsling i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 3, af en 57-årig kvinde, der som sigtet og tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 262 a havde været frihedsberøvet i 1 år?

En 57-årig kvinde, T, var i forening med otte andre tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 262 a, idet hun ved trusler, vold m.v. havde arrangeret kvinders rejse til Danmark, hvor kvinderne i en periode arbejdede som gadeprostituerede i København og blev tvunget til at betale en væsentlig del af de beløb, som de tjente ved

prostitutionen, til de tiltalte. T havde været frihedsberøvet siden den 22. september 2009, og byretten bestemte, at hun fortsat skulle være varetægtsfængslet, indtil der faldt dom i sagen, idet der var berammet hovedforhandling over 19 dage i perioden fra den 23. november til den 22. december 2010. Landsretten stadfæstede byrettens afgørelse. Højesteret udtalte, at opretholdelse af varetægtsfængslingen indtil domsafsigelse i byretten kun kunne ske, hvis der fandtes at foreligge særlige omstændigheder, jf. retsplejelovens § 768 a, stk. 1, nr. 2. Efter forarbejderne til denne bestemmelse skulle der ved varetægtsfængsling efter retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 3, i et sammenhængende tidsrum, der overstiger 1 år, foreligge en kvalificeret kollusionsrisiko. Da betingelserne for fortsat varetægtsfængsling efter disse bestemmelser ikke fandtes opfyldt, blev T løsladt.

Tilladelse til kære til Højesteret af 4. august 2010 (PBN 2010-26-0021).

U 2011.96 H.

Var betingelserne for varetægtsfængsling i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 3, og stk. 2, nr. 1, opfyldt for en tiltalt med gode personlige forhold og udsigt til fængsel udmålt i måneder for hæleri?

Ved kendelse af 19. august 2010 bestemte byretten, at T, der siden den 1. juni 2010 havde været varetægtsfængslet som sigtet for hæleri af særlig grov beskaffenhed, skulle løslades. Byretten henviste til, at en medgerningsmand nu havde afgivet indenretlig forklaring, og at der sammenholdt med T's personlige forhold derfor ikke længere var grund til at antage, at T på fri fod ville eller kunne vanskeliggøre forfølgningen ved at påvirke medgerningsmanden. Endvidere fandt byretten, at der under hensyn til tiltalen mod T måtte forventes en straf udmålt i måneder, og at det henset til T's gode personlige forhold ikke kunne udelukkes, at straffen ville blive gjort delvist betinget. Betingelserne i retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 3, og stk. 2, nr. 1, for fortsat varetægtsfængsling fandtes derfor ikke opfyldt. Landsretten ændrede afgørelsen, således at T skulle forblive varetægtsfængslet i medfør af de nævnte bestemmelser, og bemærkede, at bestemmelsen i § 762, stk. 3, ikke var til hinder herfor. Af de grunde, som byretten havde anført, stadfæstede Højesteret byrettens kendelse om løsladelse af T.

Tilladelse til kære til Højesteret af 30. september 2010 (PBN 2010-26-0028).

U 2011.1758 H.

5 Nævnets virksomhed i 2010 i afdelingen for fri proces

De nye regler om fri proces og dermed etableringen af nævnets afdeling for fri proces trådte som nævnt først i kraft med virkning fra 1. januar 2007.

Nævnet har i 2010 afholdt 39 møder i afdelingen for fri proces.

Nævnet har i 2010 modtaget 1.268 sager vedrørende fri proces.

Til sammenligning modtog nævnet i 2007 1.023 sager, i 2008 1.084 sager og i 2009 1.124 sager.

1.300 sager er blevet afsluttet i 2010. Der var herefter 223 uafsluttede sager ved årets udgang.

Det bemærkes, at nævnets behandling af anmodning om genoptagelse mv. af nævnets afgørelser bliver journaliseret under den tidligere sag og således ikke er inkluderet i disse tal.

49 sager er blevet afgjort uden nævnsbehandling (tilbagekaldt, videresendt til anden myndighed, afvist som faldende uden for nævnets kompetence mv.).

Nævnet har i 2010 afgjort 1.251 sager, der fordeler sig som følger:

	Bevillinger*	Stadfæstelse	Hjemvisning	Fristafslag	Afvisning**	I alt
Fri proces til sager i 1. instans	220	699	45	24	45	1.033
Fri proces til appelsager	54	135	5	5	16	215
Genoptagelsesklager	0	3	0	0	0	3
Aktindsigtsklager	0	0	0	0	0	0

*I tallene for bevillinger og hjemvisning indgår også delvise bevillinger eller hjemvisninger, hvilket også gælder for oversigterne vedrørende de enkelte bestemmelser i de følgende afsnit. I en enkelt sag meddelte nævnet delvis bevilling, delvis hjemvisning. Denne sag er medtaget under bevillinger.

**Gruppen dækker bl.a. over sager, hvor nævnet har afvist at behandle sagen under henvisning til, at ansøgningen eller klagen er indgivet for sent i forhold til retssagens hovedforhandling, hvor retssagen er afsluttet ved forlig, der omfatter sagens omkostninger, eller hvor ansøgeren har hævet retssagen.

En undersøgelse af sagsbehandlingstiden i oktober kvartal 2010 (439 sager) har givet følgende resultat:

Sagsbehandlingstid	I alt
Under 4 uger	21 %
Under 6 uger	37 %
Under 8 uger	48 %
Under 10 uger	58 %
Under 12 uger	70 %
Under 14 uger	77 %
Under 16 uger	82 %
Alle	100 %
Antal sager i alt (439)	

Det bemærkes, at der i sagsbehandlingstiden indgår den tid, som er medgået til kontradiktion og indhentelse af nødvendige bilag fra klageren, Civilstyrelsen og retterne mv.

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i afdelingen for fri proces er for oktober kvartal 2010 på 9,9 uger, og sagsbehandlingstiden er således faldet i forhold til 2009, hvor den var på 10,7 uger.

Det er nævnets mål, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid ikke overstiger 6-8 uger. Nævnet vil derfor i 2011 fortsat have fokus på at nedbringe den gennemsnitlige sagsbehandlingstid yderligere.

5.1 Fri proces til sager i 1. instans

5.1.1 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325

Nævnet har i 2010 realitetsbehandlet 124 sager efter retsplejelovens § 325.

Heraf omhandlede 29 sager betingelsen om, at ansøger ikke må have en retshjælpsforsikring, der dækker omkostninger forbundet med sagen. Nævnet stadfæstede 28 afgørelser under henvisning til, at denne betingelse ikke var opfyldt, og hjemviste 1 sag til Civilstyrelsen. I 19 af sagerne traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse i henhold til retsplejelovens § 329.

95 sager vedrørte opfyldelsen af de økonomiske betingelser for fri proces. Nævnet stadfæstede 80 afgørelser under henvisning til, at de økonomiske betingelser ikke var opfyldt, og hjemviste 15 sager. I 44 af sagerne traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse af afslag i henhold til retsplejelovens § 329.

5.1.2 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328

Nævnet realitetsbehandlede 769 sager efter retsplejelovens § 328 i 2010.

Nævnet meddelte bevilling i 196 sager, heraf 130 under henvisning til bestemmelsen i retsplejelovens § 328, stk. 3, hvorefter lejere, arbejdstagere og skadelidte anses for at have rimelig grund til at føre proces i retssager i 1. instans om opsigelse eller ophævelse af boliglejemål eller ansættelsesforhold eller om personskade, medmindre forhold som nævnt i § 328, stk. 2, nr. 2-5, klart taler imod. I 4 sager blev bevilling meddelt under henvisning til retsplejelovens § 328, jf. cirkulære nr. 32 af 9. marts 1970 om fri proces til ægtefælleskifte efter skiftelovens kap. VI.

Nævnet stadfæstede efter § 328 544 afslag på fri proces, heraf 164 i sager, der var omfattet af retsplejelovens § 328, stk. 3. I 40 sager blev fri proces afslået under henvisning til, at retssagen udsprang af ansøgerens erhvervsvirksomhed, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, og i 6 sager stadfæstede nævnet afslag i retssager om ærekrænkelse, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 2. I 25 sager blev der meddelt afslag på fri proces i sager, der var omfattet af retsplejelovens § 328, jf. cirkulære nr. 32 af 9. marts 1970.

29 sager blev hjemvist til Civilstyrelsen med henblik på fornyet behandling, heraf 7 sager under henvisning til, at sagen var omfattet af reglen i retsplejelovens § 328, stk. 3. 4 sager blev hjemvist, idet nævnet fandt, at ansøgningen ikke kunne afslås under henvisning til, at retssagen udsprang af ansøgerens erhvervsvirksomhed. 2 sager blev hjemvist under henvisning til, at sagen var omfattet af retsplejelovens § 328, jf. cirkulære nr. 32 af 9. marts 1970.

Af de i alt 769 sager vedrørende retsplejelovens § 328 blev der i 71 sager tillige meddelt afslag efter retsplejelovens § 329. Nævnet hjemviste ingen sager til Civilstyrelsen med henblik på behandling efter denne bestemmelse.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevilling	Stadfæstelse	Hjemvisning
Ansættelsesret	24	35	4
Erhvervsforhold	0	42	5
Erstatning, personskade	78	147	7
Erstatning, rådgiveransvar	2	7	1
Erstatning, andet	15	57	0
Familie- og arveret	17	80	5
Fast ejendom	8	16	0
Formueret	12	37	0
Forældremyndighed og bopæl	10	23	2
Injurier	1	7	0
Lejeret	12	32	2
Skatteret	0	5	0
Sociale ydelser	1	9	1
Strafbare forhold	1	1	0
Udlændingeret	3	11	0
Andet	12	35	2
I alt	196	544	29

5.1.3 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329.

Nævnet har i 2010 realitetsbehandlet 53 sager om fri proces efter retsplejelovens § 329. I 21 sager blev der meddelt bevilling. I 32 sager stadfæstede nævnet afslag på fri proces alene i medfør af retsplejelovens § 329. Ingen sager blev hjemvist til Civilstyrelsen.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Stadfæstelse	Hjemvisning
Ansættelsesret	1	3	0
Erstatningsret, personskade	7	6	0
Erstatningsret, rådgiveransvar	1	0	0
Erstatningsret, andet	3	4	0
Familie- og arveret	0	4	0
Fast ejendom	1	1	0
Forældremyndighed og bopæl	0	0	0
Injurier	0	3	0
Lejeret	2	2	0
Skatteret	1	0	0
Sociale ydelser	1	1	0
Udlændingeret	2	0	0
Andet	2	8	0
I alt	21	32	0

5.1.4 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 336

Nævnet har i 2010 realitetsbehandlet 18 sager efter retsplejelovens § 336, hvorefter der kan ydes en ansøger, som har en retshjælpsforsikring, der dækker omkostninger forbundet med sagen, godtgørelse fra statskassen af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, såfremt sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt kan begrunde, at omkostningerne ikke har kunnet afholdes inden for forsikringens maksimum. I 3 sager meddelte nævnet, at betingelserne for godtgørelse efter retsplejelovens § 336 var opfyldt.

5.2 Fri proces til appelsager

5.2.1 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325

Nævnet har i 2010 realitetsbehandlet 16 sager efter retsplejelovens § 325.

Alle sagerne vedrørte opfyldelsen af de økonomiske betingelser for fri proces. Nævnet stadfæstede 14 afgørelser under henvisning til, at denne betingelse ikke var opfyldt, og hjemviste 2 sager til Civilstyrelsen. I 10 af sagerne traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse af afslag i henhold til retsplejelovens § 329.

5.2.2 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328

Nævnet realitetsbehandlede i 2010 166 sager efter retsplejelovens § 328. Nævnet meddelte bevilling i 46 sager. Nævnet afslog fri proces i 117 sager under henvisning til retsplejelovens § 328 og hjemviste 3 sager til Civilstyrelsen. Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Stadfæstelse	Hjemvisning
Ansættelsesret	0	1	0
Erhvervsforhold	0	9	0
Erstatningsret, personskade	6	13	0
Erstatningsret, andet	1	1	1
Familie- og arveret	5	13	1
Fast ejendom	2	4	0
Formueret	2	4	0
Forældremyndighed og bopæl	27	47	1
Lejeret	3	7	0
Skatteret	0	0	0
Sociale ydelser	0	4	0
Udlændingeret	0	2	0
Andet	0	12	0
I alt	46	117	3

5.2.3 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329.

Nævnet har i 2010 realitetsbehandlet 12 sager om fri proces efter retsplejelovens § 329. Nævnet meddelte fri proces i 8 sager. Der blev i 4 sager meddelt afslag alene i medfør af denne bestemmelse. Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Stadfæstelse	Hjemvisning
Ansættelsesret	0	0	0
Erstatningsret, personskade	2	0	0
Forældremyndighed og bopæl	1	2	0
Udlændingeret	1	0	0
Formueret	1	0	0
Skatteret	0	1	0
Sociale ydelser	1	0	0
Andet	2	1	0
I alt	8	4	0

5.3 Klager over Civilstyrelsens afgørelser om afslag på genoptagelse

Procesbevillingsnævnet har i 2010 behandlet 3 klager over Civilstyrelsens afgørelse om afslag på genoptagelse. I alle sagerne stadfæstede nævnet styrelsens afgørelse.

5.4 Klager over Civilstyrelsens afgørelser om aktindsigt

Procesbevillingsnævnet har i 2010 ikke behandlet klager over Civilstyrelsens afgørelse om aktindsigt.

6 Konkrete sager, der er afgjort i 2010 i afdelingen for fri proces

Årsberetningen for 2010 indeholder referater af udvalgte sager, der er afgjort i afdelingen for fri proces i 2010.

Retsplejelovens regler om fri proces er placeret i lovens kapitel 31 og § 500. Reglerne er medtaget som bilag 4 til årsberetningen.

6.1. Processuelle spørgsmål

6.1.1. Kompetence

Anmodning om fri proces til en dødsboskiftesag

Klager havde anmodet om fri proces til en dødsboskiftesag. Det fremgik af sagen, at klager, der var enkemand, var uenig med afdødes særbørn om, hvorvidt boet efter afdøde skulle udleveres til uskiftet bo eller til bobestyrerbehandling. Spørgsmålet skulle afgøres af skifteretten ved kendelse. Forinden afsigelsen af kendelsen anmodede skifteretten om parternes indlæg i sagen og gav parterne lejlighed til at begære mundtlig forhandling om spørgsmålet. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at der ikke er hjemmel i retsplejelovens kap. 31 til at meddele fri proces til skifterettens behandling af anmodninger om udlevering af et bo til uskiftet bo, idet en sådan anmodning ikke skal afgøres efter regler svarende til reglerne om behandling af civile retssager. Procesbevillingsnævnet fandt, at der ikke var grundlag for at meddele afslag på fri proces under henvisning til, at der ikke er hjemmel i retsplejelovens kapitel 31 til at meddele fri proces til sagen. Nævnet hjemviste derfor sagen til Civilstyrelsen, således at styrelsen kunne tage stilling til, om klager i øvrigt opfyldte betingelserne for fri proces.

Afgørelse af 16. april 2010 (PBN 2010-31-0216) (Civilstyrelsen 10-210-18287).

Anmodning om fri proces til en sag om erstatning for uberettiget tilbageførsel til en sikret døgninstitution af en person, der var idømt ungdomssanktion, jf. straffelovens § 74 a

Klager, der var idømt ungdomssanktion, jf. straffelovens § 74 a, havde anmodet om fri proces til en sag mod en kommune med påstand om betaling af erstatning for uberettiget tilbageførsel til en sikret døgninstitution. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces blandt andet under henvisning til, at erstatningssagen efter retsplejelovens § 1018 f, stk. 3, behandles i strafferetsplejens former, og at området for retsplejelovens regler om fri proces er borgerlige retssager, der behandles i den borgerlige retsplejes former. Procesbevillingsnævnet fandt, at der i en sag som den foreliggende ikke er grundlag for at afslå fri proces med henvisning til, at der ikke i retsplejeloven er hjemmel til at meddele fri proces til sagen. Nævnet hjemviste derfor sagen til Civilstyrelsen, således at styrelsen kunne tage stilling til, om klager i øvrigt opfyldte betingelserne for fri proces.

Afgørelse af 6. maj 2010 (PBN 2010-31-0034) (Civilstyrelsen 09-210-14941).

Anmodning om fri proces til ægtefælleskifte, hvor parterne ikke var skilt eller separeret, ligesom der ikke var afsagt bosondringsdekret

Klager havde anmodet om fri proces til et ægtefælleskifte. Det fremgik af sagen, at parterne endnu hverken var skilt eller separeret, ligesom der ikke var afsagt bosondringsdekret. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at det efter skiftelovens § 64 er en betingelse for, at der kan ske offentligt skifte, at parterne er separeret eller skilt. Nævnet bemærkede i sin afgørelse, at reglerne i retsplejelovens kapitel 31 om fri proces finder anvendelse på retssager, der kan behandles i den borgerlige retsplejes former, og at det følger af skiftelovens § 64, at skifteretten ikke har kompetence til at behandle en sag om ægtefælleskifte, medmindre parterne er separeret eller skilt, eller der er afsagt bosondringsdekret. På den baggrund fandt nævnet, at der således ikke er hjemmel til at meddele fri proces til et ægtefælleskifte i en situation som den foreliggende. Nævnet stadfæstede derfor Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 19. november 2010 (PBN 2010-31-0657) (Civilstyrelsen 10-210-19565).

6.1.2. Procesrisiko

Ikke procesrisiko i en ikke anlagt sag, hvor Ankestyrelsen anerkendte en hændelse som arbejdsskade

Klager havde anmodet om fri proces til en endnu ikke anlagt sag mod Ankestyrelsen med påstand om, at Ankestyrelsen skulle anerkende en hændelse, som klager havde været udsat for under sit arbejde, som en arbejdsskade. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 3, under henvisning til, at der var omstændigheder i sagen, der klart talte imod at meddele klager fri proces, idet klager ikke havde udsigt til medhold i sagen. Det blev i klagen over Civilstyrelsens afgørelse bl.a. oplyst, at Ankestyrelsen efter at have modtaget stævningsudkast havde genoptaget sagen og anerkendt hændelsen som en arbejdsskade. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse under henvisning til, at der ikke forelå procesrisiko.

Afgørelse af 8. oktober 2010 (PBN 2010-31-0554) (Civilstyrelsen 10-210-18237)

6.1.3. Afvisning som følge af for sent søgt

Anmodning om fri proces indgivet for sent

Klager havde anmodet om fri proces til en forældremyndighedssag om etablering af fælles forældremyndighed, jf. forældreansvarslovens § 14. Det fremgik af sagen, at statsforvaltningen indbragte sagen for retten i marts 2009, at parterne indgik udenretligt forlig, underskrevet af modparten den 5. juni 2009, og at klager derfor den 11. juni 2009 hævdede sagen for retten, hvilket skete samtidig med, at hun ansøgte Civilstyrelsen om fri proces. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at der ikke er hjemmel til at meddele fri proces i tilfælde, hvor en sag er udenretligt forliget. Efter praksis er det som udgangspunkt en betingelse for at meddele fri proces efter retsplejelovens § 328, jf. § 325, samt efter § 329, at ansøgningen herom er modtaget i tilstrækkelig god tid inden hovedforhandlingen/sagens afslutning i øvrigt, således at fri procesmyndighederne

med rimelighed kan nå at behandle ansøgningen forinden. Da der ikke var oplyst om forhold, der gjorde det undskyldeligt, at ansøgningen om fri proces ikke blev indgivet i tilstrækkelig god tid inden sagens afslutning, fandt nævnet allerede af den grund, at der ikke kunne meddeles fri proces til sagen. Nævnet afviste derfor klagen.

Afgørelse af 18. juni 2010 (PBN 2010-31-0197) (Civilstyrelsen 09-210-15214).

6.1.4. Sagen forligt

Spørgsmål om fri proces til indgåelse af udenretlige forlig i forbindelse med ægtefælleskifte

Klagerne i to sager havde anmodet om fri proces til indgåelse af udenretlige forlig i forbindelse med ægtefælleskifte. Civilstyrelsen meddelte enslydende afslag under henvisning til, at reglerne i retsplejelovens kap. 31 om fri proces finder anvendelse på retssager, der behandles i den borgerlige retsplejes former, og der således ikke er hjemmel til at meddele fri proces i tilfælde, hvor en sag ønskes udenretligt forligt. Nævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelser under henvisning til, at der ikke findes at være hjemmel i retsplejelovens kapitel 31 til at meddele fri proces til at indgå udenretligt forlig vedrørende fællesbodeling.

Afgørelser af 30. marts 2010 (PBN 2010-31-0033 og 2010-31-0056) (Civilstyrelsen 09-210-17407 og 09-210-17415).

6.2. Retsplejelovens § 325

Bl.a. spørgsmål om, hvorvidt børn særskilt opfyldte betingelserne for fri proces

Klagerne (forældre og børn) havde anmodet om fri proces til en sag om erstatning for ting- og personskade som følge af kulilteudslip fra en gaskedel. Der var retshjælpsdækning til sagen, og forældrenes indtægt overskred endvidere beløbsgrænserne for fri proces, jf. retsplejelovens § 325. Civilstyrelsen meddelte

familien samlet afslag på fri proces efter retsplejelovens §§ 325 og 329 under henvisning til, at sagens omkostninger ikke skønnedes at blive ekstraordinært store, at der ikke var et ganske særligt behov for bistand, og at sagen ikke var principiel. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse for så vidt angik forældrene. For så vidt angik børnene hjemviste nævnet sagen til Civilstyrelsen, således at styrelsen kunne tage stilling til, om børnene særskilt opfyldte betingelserne for fri proces.

Afgørelse af 26. april 2010 (PBN 2009-31-0645 og 2010-31-0296) (Civilstyrelsen 09-210-14596).

Sagsomkostningerne var ikke uvæsentlige i sag om indgivelse af konkursbegæring

Klager havde anmodet om fri proces til at indgive konkursbegæring mod sin tidligere ægtefælle med henblik på omstødelse af dennes formuedispositioner. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at omkostningerne ved sagen skønnedes at blive uvæsentlige i forhold til klagerens indtægtsgrundlag, jf. retsplejelovens § 325, stk. 1 og 2. Procesbevillingsnævnet fandt, at klager opfyldte de økonomiske betingelser for fri proces og hjemviste sagen til Civilstyrelsen, således at Civilstyrelsen kunne tage stilling til, om klager i øvrigt opfyldte betingelserne for fri proces.

Afgørelse af 18. juni 2010 (PBN 2010-31-0246) (Civilstyrelsen 10-210-18462).

6.3. Retsplejelovens § 328

6.3.1. Retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, administrative nævn m.v.

Ikke fri proces til sag, der kunne behandles ved Byggeriets Ankenævn

Klager havde anmodet om fri proces til en sag, hvor hun var sagsøgt. Sagen vedrørte betaling af ca. 32.000 kr. for et hegn, som var blevet opført af modparten, og som klager ikke ville betale for som følge af mangler. Klager nedlagde i svarskriftet påstand om frifindelse og anmodede retten om at henvise sagen til nævnsbehandling

ved Byggeriets Ankenævn, jf. retsplejelovens § 361, stk. 1. Modparten modsatte sig ikke en henvisning af sagen til nævnsbehandling. På tidspunktet for klagen havde retten endnu ikke truffet afgørelse om, hvorvidt sagen skulle henvises. Civilstyrelsen afslog ansøgningen om fri proces under henvisning til, at sagen kunne behandles af Byggeriets Ankenævn, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 5. Nævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse og bemærkede, at klager tillige ikke opfyldte betingelserne i retsplejelovens § 325, stk. 1 og 2, fordi omkostningerne ved sagen måtte antages at blive uvæsentlige i forhold til klagers indtægtsgrundlag. Nævnet bemærkede i den forbindelse endvidere, at der ikke var grundlag for fri proces til sagens indledning ved retten, herunder klagers anmodning om henvisning til nævnsbehandling.

Afgørelse af 19. januar 2010 (PBN 2009-31-0661) (Civilstyrelsen 09-210-17045).

6.3.2. Retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, erhvervsager

Ikke grundlag for erhvervsafslag til sag om erstatning for uberettiget ophævelse af betinget aftale om salg af tidligere landbrugsejendom

Klager havde anmodet om fri proces til en sag, der var anlagt af et anpartsselskab vedrørende erstatning for uberettiget ophævelse af en betinget aftale om salg af en tidligere landbrugsejendom. Det fremgik af sagen, at aftalen var indgået mellem klager (som sælger) og anpartsselskabet (som køber) og indeholdt bl.a. en række betingelser om godkendelse af lokalplan og tilladelse til byggemodning samt udstykning af minimum 16 helårsboliger på ejendommen, der var på ca. 100.000 m². Købesummen var aftalt til ca. 11 mio. kr. Klager havde ifølge det oplyste erhvervet ejendommen som led i generationsskifte i 1993. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, nr. 4, under henvisning til, at kravet i sagen var af erhvervsmæssig karakter, og at der ikke forelå omstændigheder i sagen, der kunne medføre, at der burde ses bort fra sagens erhvervsmæssige karakter. Procesbevillingsnævnet fandt i det konkrete tilfælde ikke, at der var grundlag for at afslå fri proces under henvisning til retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. På den baggrund hjemviste Procesbevillingsnævnet sagen til Civilstyrelsen, således at

styrelsen kunne tage stilling til, om klager i øvrigt opfyldte betingelserne for fri proces.

Afgørelse af 22. januar 2010 (PBN 2009-31-0381) (Civilstyrelsen 09-210-13784).

*Fri proces til sag om erstatningsansvar i forbindelse med ydelse af lån til selskab.
Spørgsmål om bierhverv*

Klager havde anmodet om fri proces til en erstatningssag, som hun ønskede at anlægge mod to tidligere økonomiske rådgivere i forbindelse med ydelse af et lån på ca. 3.500.000 kr. til et nu konkursramt selskab. Det fremgik af sagen, at på tidspunktet for klagers ydelse af lånet til det nu konkursramte selskab, var de to økonomiske rådgivere henholdsvis regnskabschef og direktør i det nu konkursramte selskab. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at klager havde foretaget en investering af en sådan karakter, at det måtte anses for bierhverv, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. Nævnet meddelte klager fri proces, jf. retsplejelovens § 328.

Afgørelse af 19. januar 2010 (PBN 2009-31-0270) (Civilstyrelsen 09-210-15195).

Afslag på fri proces under henvisning til erhverv

Klager havde anmodet om fri proces til en sag om, hvorvidt en kautionsforpligtelse, hun havde påtaget sig som sikkerhed for en leasingaftale indgået mellem modparten og et aktieselskab, der blev drevet af klagers ægtefælle, var ugyldig eller bortfaldet. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, under henvisning til, at der ikke var rimelig grund til at føre proces, da klager ikke havde udsigt til medhold i sagen. Det fremgik af sagen, at klager på tidspunktet for kautionsløftets afgivelse var bestyrelsesformand for aktieselskabet, og at hun ejede over 5 % af aktierne i aktieselskabets moderselskab, samt at hun var bestyrelsesmedlem i mindst 4 andre selskaber tilknyttet koncernen. Procesbevillingsnævnet fandt, at sagen måtte anses for at være erhvervsmæssig og

stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse under henvisning til retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1.

Afgørelse af 5. marts 2010 (PBN 2009-31-0577) (Civilstyrelsen 09-210-15794).

6.4. Retsplejelovens § 329

Fri proces til ankesag om førtidspension

Klager havde anmodet om fri proces til en ankesag vedrørende tilkendelse af førtidspension. Klager havde anlagt sag i 1. instans mod en statsforvaltning. Klager fik medhold i sin påstand om, at statsforvaltningen skulle anerkende, at klager var berettiget til førtidspension med virkning fra den 1. januar 2005. Statsforvaltningen ankede dommen. Civilstyrelsen meddelte klager afslag på fri proces til ankesagen under henvisning til, at klager ikke opfyldte de økonomiske betingelser, jf. retsplejelovens § 325, stk. 1. Styrelsen meddelte endvidere afslag i medfør af retsplejelovens § 329. Procesbevillingsnævnet meddelte klager fri proces til ankesagen med henvisning til retsplejelovens § 329.

Afgørelse af 30. august 2010 (PBN 2010-32-0101) (Civilstyrelsen 10-210-19326).

(Se tillige pkt. 6.4. PBN 200-31-0486)

6.5. Retsplejelovens § 336

Ansøgning om godtgørelse i henhold til retsplejelovens § 336 i en sag om mangler ved fast ejendom

Klager havde anmodet om godtgørelse efter retsplejelovens § 336 for den del af omkostningerne, der havde oversteget retshjælpsforsikringens maksimum i en sag om mangler ved fast ejendom. Det fremgik af sagen, at klager, der var sagsøgt, under byretssagen havde adciteret to tredjeparter til sagen. Klager tabte sagen både i forhold til sagsøgerne og i forhold til de adciterede. Klager ankede alene dommen i forhold til de oprindelige sagsøgere. Civilstyrelsen meddelte klager, at styrelsen ikke

for tiden fandt anledning til at behandle ansøgningen om godtgørelse i medfør af retsplejelovens § 336 for sagsomkostninger, der havde oversteget retshjælpsforsikringens maksimum. Styrelsen henviste til, at sagen var anket til landsretten inden eksekutionsfristens udløb, således at styrelsen ikke på det foreliggende grundlag kunne tage stilling til, om omkostningerne ved sagen ville overstige retshjælpsforsikringens maksimum. Procesbevillingsnævnet fandt, at der ikke var grundlag for at afslå omkostningsgodtgørelse under henvisning til, at sagen var anket inden eksekutionsfristens udløb, idet ad citationssagen var endelig afgjort. Nævnet hjemviste derfor sagen til Civilstyrelsen, således at styrelsen kunne tage stilling til, om der på baggrund af retsplejelovens § 336 kunne ydes godtgørelse for sagsomkostninger, der havde oversteget retshjælpsforsikringens maksimum.

Afgørelse af 9. juni 2010 (PBN 2010-31-0271) (Civilstyrelsen 10-210-18363).

Ansøgning om godtgørelse i henhold til retsplejelovens § 336 i sag om førtidspension

Klager havde anmodet om godtgørelse i medfør af retsplejelovens § 336 af den del af omkostningerne, der overstiger retshjælpsforsikringens maksimum i en sag i 1. instans mod en statsforvaltning vedrørende tilkendelse af førtidspension. Klager fik medhold i sin påstand om, at statsforvaltningen skulle anerkende, at klager var berettiget til førtidspension med virkning fra den 1. januar 2005, og klager blev tilkendt sagsomkostninger. Statsforvaltningen ankede sagen i sin helhed, og sagens samlede omkostninger kunne derfor ikke fastlægges. Klager opfyldte desuden ikke de økonomiske betingelser for fri proces. Civilstyrelsen meddelte klager afslag på godtgørelse under henvisning til, at klager ikke opfyldte de økonomiske betingelser, jf. retsplejelovens § 336, jf. § 325, stk. 1. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 30 august 2010 (PBN 2010-31-0486) (Civilstyrelsen 10-210-18699).

6.6. Genoptagelse af nævnets egne sager

Genoptagelse og fastholdelse af afgørelse i sag om fri proces til en ankesag om bopæl og samvær

Klager havde anmodet om fri proces til en ankesag vedrørende bopæl og samvær for to børn. Civilstyrelsen meddelte den 2. januar 2009 afslag på fri proces til sagen under henvisning til, at der ikke var rimelig grund til at føre proces, da klager ikke havde udsigt til medhold i ankesagen. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse på et møde den 29. januar 2009. Klagers advokat anmodede ved brev af 26. februar 2009 Procesbevillingsnævnet om at genoptage sagen, idet ankesagen af landsretten var blevet udsat med henblik på at indhente en børnesagkyndig erklæring. Procesbevillingsnævnet afviste ved brev af 3. april 2009 at genoptage behandlingen af sagen. Klagers advokat indsendte den 1. september 2009 kopi af Vestre Landsrets dom af 31. august 2009, hvor klager havde fået delvist medhold (således at et af fællesbørnene havde fået bopæl hos klager) og anmodede på den baggrund om, at sagen blev genoptaget. Der var til brug for Vestre Landsrets behandling af sagen bl.a. blevet indhentet en børnesagkyndig erklæring. Disse oplysninger forelå ikke på tidspunktet for Procesbevillingsnævnets behandling af sagen i januar 2009. Det fremgik af præmisserne, at landsretten lagde vægt på den børnesagkyndige erklæring. Procesbevillingsnævnet besluttede at genoptage sagen. Nævnet fandt imidlertid ikke, at nævnets afgørelse af 29. januar 2009 var udtryk for et egentligt fejlskøn, hvorfor den tidligere afgørelse blev fastholdt.

Afgørelse af 4. januar 2010 (PBN 2009-32-0049).

7 Litteratur om appeltilladelser

Jens Anker Andersen i Fuldmægtigen 1990, side 83-86: Gælder den nye appelbegrænsning i små sager også for fogedrets-, skifterets- og tinglysningsafgørelser?

Karen Dyekjær-Hansen i Lov&Ret 1992, nr. 2, side 4-6: Ingen ideelle løsninger når det gælder tredje instans bevilling.

Jørgen Jochimsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1992 B, side 97-105: De nye regler om appelbegrænsning i civile retssager.

Bernhard Gomard i Lov&Ret 1995, nr. 6, side 18-25: Pragmatik, principper og internationalisering i 1990'ernes procesret.

Eva Smith i Lov&Ret 1995, nr. 8, side 14-17: Ny lov, der stækker Højesteret baseret på urigtige oplysninger.

Bjørn Westh i Lov&Ret 1995, nr. 8, side 17-18: Ikke hold i Eva Smith's kritik, Kommentar.

Jens Anker Andersen i Auktioner, 3. udgave, 1996, side 451-454 og 456-463.

Thomas Rørdam i Lov&Ret 1996, nr. 6, side 29-32: Anke-praksis i strid med Folketingets forudsætning.

Bernhard Gomard m.fl. i Fogedret, 4. udgave, 1997, side 416-417.

Jens Anker Andersen i Tvangsfuldbyrdelse, 3. udgave, 1997, side 314-316 og 319-320.

Kristine Queitsch i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 12-18: Nogle bemærkninger om appelbegrænsning i civile retssager – 10.000 kr.s grænsen.

Ivan Larsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 221-223: Ankebegrænsninger i de tidligere statsadvokatsager.

Procesbevillingsnævnets årsberetning 1996, side 23-26, om nævnets praksis i sager om 2. instansbevilling i straffesager, og bilag 8, oversigt over ansøgninger om 3. instansbevilling i forældremyndighedssager, som er realitetsbehandlet i 1996.

Bent Unmack Larsen i Advokaten 1997, nr. 9, side 178-179: Procesbevillingsnævnets praksis.

Steen Bønsing i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 531-535: Procesbevillingsnævnets retlige status – kommentar til UfR 1997.1062 H.

Procesbevillingsnævnets årsberetning 1997, side 90-91, skematisk oversigt over landsretternes afgørelser i de straffesager, som landsretterne har behandlet i 1996 og 1997 efter meddelt 2. instansbevilling.

Procesbevillingsnævnets årsberetning 1998, side 96, skematisk oversigt over landsretternes afgørelser i civile sager, hvori der er meddelt 2. instansbevilling i 1996, 1997 og 1998.

Ole Dybdahl og Hans Kardel, under medvirken af Susanne Gamberg, Hanne Lübeck Johansen og Kristine Queitsch, *Procesbevillinger* (GadJura), 1998.

Erik Werlauff i *Juristen* 1999, nr. 8, side 326-332: Anmeldelse af Ole Dybdahl og Hans Kardel, *Procesbevillinger*.

Torben Jensen i *Højesteret og retsplejen* (GadJura), 1999, side 43-44, 46, 49-51, 74-75, 104-105, 140-141, 144, 167-188, 191-192, 200-205, 210, 215-221, 228-229, 445-446.

Jonas Christoffersen og Jakob Fink Nielsen i *Ugeskrift for Retsvæsen* 1999 B, side 387-394: Om kære til Højesteret i civile sager.

Lindenchrone og Werlauff i *Dansk retspleje*, 2. udgave (GadJura), 2000, side 26-28, 296-301, 306-307, 310, 396-397, 542, 547, 629-630.

Bjarne Christensen i *Dommeren i det 20. århundrede – Dommerforeningens 100 års jubilæum* (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 2000, side 337-338.

Niels Viltoft, Benedikte Holberg og Lone Dahl Frandsen i *Ugeskrift for Retsvæsen* 2000 B, *Den særlige Klageret i 60 år*, side 380.

Eva Smith i *Civilproces – Grundlæggende regler og principper*, 4. udgave (GadJura), 2000, side 240-243.

Mads Østergaard og Jørgen Nørgaard i *Ugeskrift for Retsvæsen* 2002 B, side 491-501: *Procesbevillingsnævnets tilladelse til appel til Højesteret af sagsomkostningsafgørelser i civile sager*.

Erik Werlauff i *Juristen* 2003, nr. 8, side 296-308: *At søge procesbevilling*.

Jonas Christoffersen i *Lov&Ret* 2003, nr. 6, side 7ff: *Hvem skal lempe retsafgiften?*

Ole Dybdahl i *Ugeskrift for Retsvæsen* 2003 B, side 284-286: *Reform af Den Særlige Klageret og Procesbevillingsnævnet*.

Kim K. Gabriel i *Ugeskrift for Retsvæsen* 2004 B, side 314-321: *Udlændingelovens § 50 i praksis*.

Ejler Bruun, Peter Møgelvang-Hansen og Lars Lindenchrone Petersen i *Fogedsager*, 3. udgave (Forlaget Thomson) 2005, side 549-560 og 716.

Jens Røn i *Juristen* 2007, nr. 6, side 203-207: *En ny småsagsproces*.

Bernhard Gomard og Michael Kistrup i *Civilprocessen*, 6. udgave (Forlaget Thomson) 2007, side 59-60, 76-77, 677-683, 696-699, 724-733, 745-748, 755-764.

Jørgen Jochimsen i *Hovedforhandling i straffesager*, 1. udgave (Forlaget Thomson) 2007, side 244-245, 349-352.

Eva Smith, Jørgen Jochimsen, Michael Kistrup og Jakob Lund Poulsen i *Straffeprocessen*, 2. udgave, 2008, side 45-51, 788, 792, 806-807, 827, 846-854, 866-867.

Kommenteret Retsplejelov, 8. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 2008, Bind I, side 37-47 (kommentar til kapitel 1a. Procesbevillingsnævnet) samt kommentarer til de enkelte hjemler for appeltilladelser.

Marianne Højgaard Pedersen i *Juristen* 2009, nr. 2, side 31-35: Procesbevillingsnævnet efter domstolsreformen.

Peter Juul Agergaard i *Advokaten* 2011, nr. 3, side 38-41: Højesteret skaber klarhed om kære af sagsomkostninger.

8 Litteratur om fri proces

Holger Kallehauge i Ugeskrift for Retsvæsen 1973 B, side 153-167: Nogle bemærkninger om fri proces.

Frederik Chr. Schydt i Fri proces, 1. udgave, (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 1992, side 243-323.

Jens Røn i Juristen 2006, nr. 5, side 175-185: Nye love – nye regler om sagsomkostninger, retshjælp og fri proces.

Jens Røn i Juristen 2007, nr. 6, side 203-207: En ny småsagsproces.

Bernhard Gomard og Michael Kistrup i Civilprocessen, 6. udgave (Forlaget Thomson) 2007, side 678-687.

Kommenteret Retsplejelov, 8. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 2008, Bind I, side 678-707 (kommentar til §§ 325-336).

Cecilie Maarbjerg Qvist og Louise Falkenberg i Juristen 2010, nr. 4, side 114-120: Nogle bemærkninger om behandlingen af fri proces sager.

9 Bilag

9.1 Retsplejelovens kapitel 1 a. Procesbevillingsnævnet

§ 22. Procesbevillingsnævnet behandler ansøgninger om meddelelse af anden- og tredjeinstansbevilling efter regler i denne lov og anden lovgivning.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet behandler endvidere klager over afslag på fri proces efter regler i denne lov.

§ 23. Nævnet består af 5 medlemmer, en højesteretsdommer (formand), en landsdommer, en byretsdommer, en advokat med møderet for Højesteret og en universitetslærer i retsvidenskab eller en anden jurist med særlig videnskabelig uddannelse. Beskikkelsen af de fire førstnævnte medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis Højesteret, landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Kongen beskikker efter indstilling fra justitsministeren medlemmerne for en periode på to år. Et medlem har ret til genbeskikkelse for yderligere to år. Herudover kan genbeskikkelse ikke finde sted.

Stk. 2. Ved afgørelse af klager over afslag på fri proces består nævnet af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat. Beskikkelsen af de 3 medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Stk. 1, 3.-5. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Der beskikkes en eller flere suppleanter for hvert af nævnets medlemmer. Stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse.

§ 24. Nævnets medlemmer kan kun afsættes efter de regler, der gælder for dommere. Et medlem udtræder, når betingelserne for medlemmets beskikkelse bortfalder.

§ 25. Procesbevillingsnævnet fastsætter selv sin forretningsorden.

Stk. 2. Der kan i forretningsordenen fastsættes regler om indhentning og videregivelse af oplysninger til brug ved sagernes behandling. Der kan endvidere bl.a. fastsættes bestemmelser om skriftlig votering og om, at formanden kan træffe visse nærmere bestemte afgørelser på nævnets vegne, eller at sager om meddelelse af anden- og tredjeinstansbevilling kan afgøres af tre af nævnets medlemmer, nemlig en dommer, en advokat og en universitetslærer.

§ 26. Procesbevillingsnævnet offentliggør hvert år en beretning om sin virksomhed.

Stk. 2. Til Procesbevillingsnævnet knyttes et sekretariat.

Stk. 3. Domstolsstyrelsen varetager Procesbevillingsnævnets bevillingsmæssige og administrative forhold.

§ 27. Såfremt en offentlig myndighed i medfør af § 252, stk. 2, er indtrådt i en sag til fordel for en af sagens parter eller agter at gøre dette, kan myndigheden ved skriftlig erklæring støtte partens ansøgning til Procesbevillingsnævnet.

9.2 Bekendtgørelse nr. 1338 af 3. december 2007 om forretningsordenen for Procesbevillingsnævnet

I medfør af § 25 i lovbekendtgørelse nr. 1261 af 23. oktober 2007 om rettens pleje fastsættes:

For nævnets virksomhed gælder bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 1 a og i nævnets forretningsorden samt i lov om behandling af personoplysninger.

Procesbevillingsnævnet

§ 1. Procesbevillingsnævnet behandler ansøgninger om meddelelse af anden- og tredjeinstansbevilling (appeltilladelse), jf. retsplejelovens § 22, stk. 1. Ved behandling af ansøgninger om meddelelse af appeltilladelse består nævnet af 5 medlemmer under ledelse af nævnets formand, jf. dog §§ 10-12.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet behandler endvidere klager over afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 22, stk. 2. Ved behandling af klager over afslag på fri proces består nævnet af 3 medlemmer under ledelse af nævnets afdelingsformand, jf. dog §§ 13-14.

Stk. 3. Ledelsen af nævnets administrative funktioner varetages af nævnets formand med bistand af et sekretariat, som denne antager.

Forberedelse af nævnsbehandlingen

§ 2. Nævnets formand og afdelingsformand drager omsorg for sagernes forberedelse med bistand fra nævnets sekretariat.

§ 3. Ansøgning om appeltilladelse og klage over afslag på fri proces skal være skriftlig og angive de grunde, som ansøgeren eller klageren vil påberåbe sig. Henvendelsen skal ledsages af kopi af den eller de afgørelser, der er truffet vedrørende sagen, samt kopier af dokumenter, der i øvrigt er af betydning for sagens afgørelse. Procesbevillingsnævnet kan pålægge ansøgeren eller klageren at tilvejebringe yderligere oplysninger til brug for sagens behandling.

Stk. 2. Sekretariatet bistår om nødvendigt en ansøger eller en klager, som ikke er repræsenteret ved advokat, med udfærdigelse af ansøgningen eller klagen.

Stk. 3. Ansøgningen eller klagen skal være nævnets sekretariat i hænde senest kl. 15.00 den dag, hvor ansøgnings- eller klagefristen udløber. Beregning af ansøgnings- eller klagefristen sker i overensstemmelse med retsplejelovens regler om anke- og kærefrister. Nævnet kan i en appeltilladelsessag bortse fra en fristoverskridelse, hvis retsplejelovens betingelser herfor er opfyldt. Ved en klage over et afslag på fri proces kan nævnet bortse fra en fristoverskridelse, hvis denne er undskyldelig.

§ 4. Sekretariatet anerkender modtagelsen af ansøgningen eller klagen.

Stk. 2. Modparten underrettes om ansøgningen eller klagen. Formanden eller afdelingsformanden bestemmer, i hvilke tilfælde en modpart skal anmodes om at fremkomme med eventuelle bemærkninger inden en nærmere angiven frist.

Stk. 3. Nævnet kan indhente en udtalelse fra Civilstyrelsen i anledning af en klagesag.

§ 5. Formanden eller afdelingsformanden afgør, om akterne fra den forudgående behandling af sagen skal indhentes. Videregivelse af akter fra en anden myndighed til nævnet kan ske uden samtykke fra ansøgeren eller klageren.

Stk. 2. Nævnet kan til brug for behandling af en sag anvende akter fra tidligere sager ved nævnet vedrørende samme retstvist, uanset om akterne vedrører en ansøgnings sag eller en klagesag.

Nævnsbehandling – fælles bestemmelser

§ 6. Nævnets afgørelser træffes ved møder i nævnet. Møderne afholdes almindeligvis en gang ugentlig. Sagerne til behandling på mødet udsendes til medlemmerne ugedagen før. Hastende sager kan dog udsendes med kortere frist. Forhandlingerne foregår mundtligt. Formanden eller afdelingsformanden kan dog i særlige tilfælde træffe bestemmelse om en anden behandlingsform.

Stk. 2. Spørgsmål om inhabilitet afgøres efter retsplejelovens regler herom.

§ 7. Nævnets møder er ikke offentlige.

Stk. 2. Sagens parter har ikke adgang til møderne.

Stk. 3. Efter formandens eller afdelingsformandens bestemmelse kan møderne overværes af medarbejdere i sekretariatet.

§ 8. Formanden og afdelingsformanden kan uden forelæggelse for nævnet tage stilling til behandlingen af henvendelser, som falder uden for nævnets kompetence.

Stk. 2. Formanden og afdelingsformanden kan herudover i særlige grupper af tilfælde i henhold til skriftlige retningslinjer, fastsat af nævnet ved enstemmig beslutning, træffe afgørelse på nævnets vegne uden forelæggelse for nævnet.

§ 9. I tilfælde af et medlems forfald indkaldes om muligt medlemmets suppleant.

Behandling af ansøgninger om appeltilladelse

§ 10. I tilfælde af forfald for formanden og dennes suppleant ledes forhandlingerne af landsdommeren og i tilfælde af også dennes forfald af det ældste tilstedeværende medlem af nævnet.

§ 11. Har medlemmer og suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis 3 medlemmer er til stede.

Stk. 2. Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed. I tilfælde af stemmelighed er formandens stemme afgørende.

Stk. 3. Ethvert tilstedeværende medlem kan kræve behandlingen af en sag udsat, hvis nævnet ikke er fuldtalligt.

§ 12. I henhold til skriftlige retningslinjer, fastsat af nævnet ved enstemmig beslutning, kan afgørelse i særlige grupper af tilfælde træffes af 3 af nævnets medlemmer, nemlig en dommer, en advokat og en universitetslærer. Hvert af de i sagens behandling deltagende medlemmer kan dog i disse tilfælde kræve en sag behandlet i det samlede nævn.

Behandling af klager over afslag på fri proces

§ 13. I tilfælde af forfald for afdelingsformanden og dennes suppleant ledes forhandlingerne af byretsdommeren.

§ 14. Har medlemmer og suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis 2 medlemmer er til stede.

Stk. 2. Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed. Hvis afgørelsen træffes af 2 medlemmer, kræves enighed.

Stk. 3. Ethvert tilstedeværende medlem kan kræve behandlingen af en sag udsat, hvis nævnet ikke er fuldtalligt.

Genoptagelse og protokollering

§ 15. Nævnet kan på begæring omgøre en afgørelse, såfremt der foreligger væsentlige nye oplysninger.

§ 16. Nævnets beslutninger indføres i en særlig protokol.

Stk. 2. Ethvert medlem kan kræve at få tilført protokollen en kort begrundelse for sin stemmeafgivning.

Underretning og aktindsigt

§ 17. Nævnets afgørelse meddeles ansøgeren eller klageren uden angivelse af, hvilke medlemmer der har deltaget i sagens behandling, og hvorledes de har stemt.

Stk. 2. I meddelelsen om nævnets afgørelse begrundes afgørelsen med henvisning til indholdet af de bestemmelser, der giver hjemmel for meddelelse af appelltilladelse eller fri proces.

Stk. 3. Meddelelse om afgørelsen underskrives af formanden eller afdelingsformanden eller af den, som disse bemyndiger hertil.

Stk. 4. Der gives underretning om afgørelsen til en modpart i sagen, der er underrettet eller hørt i anledning af ansøgningen eller klagen.

Stk. 5. Der gives i sager vedrørende appelltilladelse tillige underretning til den eller de retter, som har truffet afgørelse i sagen.

Stk. 6. Der gives i sager vedrørende fri proces tillige underretning til Civilstyrelsen.

§ 18. Aktindsigt meddeles af formanden eller afdelingsformanden i overensstemmelse med bestemmelserne i retsplejelovens §§ 41-41 g, 255 a og 729 a-729 d med de fornødne tillempninger.

Stk. 2. Begæring om indsigtsret fra den registrerede i medfør af lov om behandling af personoplysninger behandles efter reglerne i lovens §§ 31-34.

Ændringer

§ 19. Ændringer i nævnets forretningsorden forudsætter enstemmighed.

Ikrafttræden

§ 20. Denne bekendtgørelse træder i kraft den 1. januar 2008.

Stk. 2. Samtidig ophæves bekendtgørelse nr. 151 af 23. februar 2001.

Vedtaget på Procesbevillingsnævnets møde den 20. april 2007.

9.3 Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om meddelelse af appeltilladelse

Kapitel 36. Anke

§ 368. Domme afsagt af en byret kan af parterne ankes til den landsret, i hvis kreds byretten ligger. Angår sagen krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., kan dommen kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. stk. 2.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til anke af domme, der er omfattet af stk. 1, 2. pkt., hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Ansøgning om tilladelse skal indgives til nævnet inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

Stk. 3. Domme, der er afsagt af en landsret som 1. instans og af Sø- og Handelsretten, kan af parterne ankes til Højesteret, for så vidt ikke andet er bestemt ved lov.

Stk. 4. Anken kan omfatte afgørelser, der er truffet under sagen, for så vidt ikke andet er bestemt ved lov.

Stk. 5. Bestemmelser om sagsomkostninger i domme, som er afsagt af en landsret eller af Sø- og Handelsretten, kan kun ankes særskilt til Højesteret med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Bestemmelserne i § 371 finder tilsvarende anvendelse.

§ 371. Domme, der er afsagt af en landsret som 2. instans, kan ikke ankes. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til prøvelse i 3. instans, hvis sagen er af principiel karakter. Hvis særlige grunde taler for det, kan tilladelsen begrænses til en del af det krav, som sagen angår, eller, hvor sagen omfatter flere krav eller spørgsmål, til et af disse.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse efter stk. 1, 2. pkt., skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 8 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

§ 372. Ankefristen er 4 uger ved anke fra byret til landsret og 8 uger ved anke fra landsret og fra Sø- og Handelsretten til Højesteret. Fristen regnes fra dommens afsigelse.

Stk. 2. Anke sker ved indlevering af ankestævning på ankeinstansens kontor. Indlevering skal ske inden ankefristens udløb eller, hvis der er meddelt tilladelse efter § 368, stk. 2, eller § 371, inden 4 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren. Indleveres stævningen senere, afvises anken. Ankeinstansen kan dog undtagelsesvis tillade anke indtil 1 år efter dommens afsigelse. Stævningen skal i så fald indleveres inden 4 uger efter tilladelsens meddelelse. Bestemmelserne i § 398 finder tilsvarende anvendelse ved behandlingen af ansøgning om tilladelse til anke efter fristens udløb. Landsrettens afgørelse kan kun indbringes for Højesteret efter reglerne i § 392, stk. 2.

Stk. 3. En anke, der hæves eller afvises af anden grund end overskridelse af fristen efter stk. 2, kan med rettens tilladelse på ny tages under behandling, såfremt ny ankestævning indleveres på rettens kontor inden 2 uger efter, at sagen blev hævet eller afvist.

Kapitel 37. Kære

§ 389. Kendelser og beslutninger, der er afsagt af en byret, kan, medmindre andet er bestemt i loven, kæres til den landsret, i hvis kreds byretten ligger.

Stk. 2. Kendelser og beslutninger om sagsomkostninger, der er fastsat til højst 10.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3. Ansøgning om kæretilladelse efter stk. 2 skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

§ 391. Bestemmelser i domme afsagt af en byret om sagsomkostninger, der er fastsat til mere end 10.000 kr., kan indbringes særskilt for landsret ved kære.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan give tilladelse til kære af bestemmelser i domme om sagsomkostninger, der efter stk. 1 ikke kan påkæres, hvis særlige grunde taler derfor. Bestemmelserne i § 389, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Domme, hvorved retten afviser sagen, fordi den ikke er indbragt for rette domstol eller ikke rettidigt er indbragt for domstolene eller ankeretten, kan indbringes for højere ret ved kære. Hvis dommen er afsagt af en landsret som ankeinstans, kan kære kun ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådant tilladelse kan gives, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til nævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

§ 392. Kendelser og beslutninger, der afsiges af en landsret eller af Sø- og Handelsretten efter reglerne i § 253 i en sag, der behandles af retten som 1. instans, kan kæres til Højesteret, såfremt Højesteret tillader det, jf. § 253, stk. 4.

Stk. 2. I andre tilfælde kan landsrettens eller Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådant tilladelse kan gives, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Hvis særlige grunde taler for det, kan en tilladelse til at kære til Højesteret som 3. instans begrænses til en del af sagen. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til nævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

Kapitel 43 a. Prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse

§ 475. Anke sker ved meddelelse til dommeren. Ankefristen er 4 uger fra dommens afsigelse. Byretten sender meddelelsen om anken samt sagens akter til landsretten, der berammer mundtlig forhandling af sagen i et retsmøde, til hvilket parterne indkaldes af retten med et af denne bestemt varsel. Bestemmelserne i § 372, stk. 2, 3.-7. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Om sagens behandling i landsretten gælder tilsvarende regler som fastsat for byretsbehandlingen.

Stk. 3. Landsrettens dom kan ikke ankes til Højesteret. Bestemmelserne i § 371, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, finder dog tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Anke har kun opsættende virkning, når det bestemmes af den ret, hvis afgørelse påankes, eller af den ret, til hvilken anke sker.

Kapitel 43 b. Prøvelse af beslutning om adoption uden samtykke

§ 475 i. Ankefristen er 4 uger ved anke til landsret og 8 uger ved anke til Højesteret. Der kan ikke i medfør af § 372, stk. 2, meddeles tilladelse til at anke dommen efter ankefristens udløb.

Stk. 2. Anke til landsret sker ved meddelelse til byretten. Meddelelsen kan ske mundtligt til retsbogen. Retten sender meddelelsen og sagens akter til landsretten.

Stk. 3. Landsrettens dom kan ikke ankes til Højesteret. Bestemmelserne i § 371, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, finder dog tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Om kære gælder reglerne i kapitel 37. Der kan dog ikke i medfør af § 394, stk. 2, meddeles tilladelse til at kære de i § 475 b, stk. 4, nævnte kendelser efter kærefristens udløb.

Stk. 5. Om sagens behandling i landsretten og Højesteret gælder tilsvarende regler som fastsat for byretsbehandlingen.

Kapitel 53. Appel af fogedrettens afgørelser

§ 584. Afgørelser, der er truffet af en fogedret, kan, medmindre andet er bestemt i loven, kæres til den landsret, i hvis kreds fogedretten ligger.

Stk. 2. Afgørelser om udlæg for krav, der har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3. Ansøgning om kæretiladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter afgørelsen. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afgørelsen.

Stk. 4. Fogedrettens afgørelse efter § 561, stk. 2-4, § 562, stk. 1-3, § 563, § 566, stk. 3, 3. pkt., § 569, stk. 1, 4. pkt., § 570, stk. 2, 3. pkt., og stk. 3, § 571, stk. 1, § 576, stk. 2, og § 577, stk. 2, kan ikke kæres.

§ 584 a. Fogedrettens afgørelser om omkostninger, der er fastsat til mere end 10.000 kr., kan særskilt kæres.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til kære af fogedrettens afgørelse om omkostninger, der efter stk. 1 ikke kan påkæres, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 2 uger efter afgørelsen. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter afgørelsen.

§ 585. Landsrettens afgørelse i en kæresag kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Hvis særlige grunde taler for det, kan tilladelsen begrænses til en del af sagen.

Stk. 2. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 8 uger, i auktionssager dog inden 4 uger, efter afgørelsen. I andre sager end auktionssager kan nævnet dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afgørelsen.

Kapitel 58. Skifte af fællesbo mv.

§ 664. Anke foregår i overensstemmelse med de om anke fra byret til landsret i andet afsnit givne regler med de lempelser, som følger af forholdets natur.

Stk. 2. Ankestævningen forkyndes såvel for den ankendes modpart som for skifteretten, der på boets bekostning har at drage omsorg for, at der i fornødent fald tages til genmæle.

Stk. 3. Den for skifteretten stedfundne procedure er ikke bindende, og der er endog intet til hinder for, at tillæg til og rettelser i de tidligere påstande fremsættes. Dog kan parterne ikke tilbagekalde de af dem for skifteretten afgivne, skiftebogen tilførte, erklæringer med hensyn til sagens sammenhæng.

Stk. 4. Kære foregår med de lempelser, som følger af ovenstående bestemmelser, efter samme regler som kære til landsret over byrettens afgørelser.

§ 665. Når en i henhold til § 662 iværksat anke har fundet sin afgørelse ved landsret, kan der i reglen ikke ske yderligere anke til Højesteret. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til anke. Bestemmelserne i § 371, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Om anke til Højesteret gælder de almindelige regler i kap. 36.

Stk. 3. Landsrettens afgørelse i en kæresag kan ikke kæres. Bestemmelserne i § 392, stk. 2, finder dog tilsvarende anvendelse.

Kapitel 82. Anke til landsretten

§ 903. Procesbevillingsnævnet kan tillade anke af domme, der ikke kan ankes efter § 902, stk. 1-3, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler for det.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til anke skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter dommens afsigelse. Hvis det er tiltalte, der vil anke, beregnes fristen som i § 904, stk. 2 og 3. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter dommens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der ønsker at anke, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet sende underretning om ansøgningen til tiltalte. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Stk. 3. Reglerne i stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse på tilladelse til anke af de afgørelser, der er nævnt i § 902, stk. 4.

Stk. 4. Hvis Procesbevillingsnævnet meddeler tiltalte eller anklagemyndigheden tilladelse til anke efter stk. 1 eller 3, indbringer anklagemyndigheden sagen for landsretten. Sagen skal indbringes inden 14 dage efter, at Procesbevillingsnævnet har underrettet anklagemyndigheden om tilladelsen. Hvis det er anklagemyndigheden, der har fået tilladelse til anke, skal anklagemyndigheden forkynde en meddelelse om anke for tiltalte, jf. § 907, stk. 2, inden udløb af den frist, der er anført i 2. pkt.

Kapitel 83. Anke til Højesteret

§ 932. Landsrettens domme i straffesager kan kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan meddeles, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Tilladelsen kan begrænses til en del af sagen, herunder med hensyn til de grunde, hvorpå anken kan støttes, jf. § 933, stk. 2, hvis særlige grunde taler for det.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til anke skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter dommens afsigelse. Hvis det er tiltalte, der vil anke, beregnes fristen efter reglerne i § 904, stk. 2 og 3. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter dommens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der vil anke, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet underrette tiltalte om ansøgningen. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Stk. 3. Når ansøgning om tilladelse til anke er indgivet, kan Højesteret beslutte, at fuldbyrdelse af dommen skal udsættes eller standses. Dette sker i hvert fald, når anke tillades.

Kapitel 85. Kære til højere ret

§ 968 a. Kendelser og andre beslutninger, der er afsagt af landsretten under behandling af en ankesag, kan kun kæres til Højesteret af sagens parter eller de personer, der er nævnt i § 968, stk. 2, under tilsvarende betingelser som anført i § 968 og med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan meddeles, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til kære skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter kendelsens eller beslutningens afsigelse. Er det tiltalte, der vil kære, og har tiltalte ikke været til stede ved afsigelsen, regnes ansøgningsfristen fra forkyndelsen af afgørelsen. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter kendelsens eller beslutningens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der vil kære, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet give underretning om ansøgningen til den, som kendelsen eller beslutningen vedrører. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Stk. 3. Hvis Procesbevillingsnævnet meddeler tiltalte eller anklagemyndigheden tilladelse til kære efter stk. 1, indbringer anklagemyndigheden sagen for Højesteret. Sagen skal indbringes inden 14 dage efter, at Procesbevillingsnævnet har underrettet anklagemyndigheden om tilladelsen.

Stk. 4. Kendelser og andre beslutninger, der er afsagt af landsretten under behandling af en ankesag, og som retter sig mod nogen, der ikke er part i sagen, kan kæres til Højesteret under tilsvarende betingelser som anført i § 968 uden tilladelse efter stk. 1, jf. dog § 1013, stk. 3.

§ 973. Landsrettens afgørelse i en kæresag kan kun kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan meddeles, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Tilladelsen kan begrænses til en del af sagen, hvis særlige grunde taler for det. Reglerne i § 968 a, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

Kapitel 91. Sagsomkostninger

§ 1013. Når en dom er påanket, prøver den overordnede ret omkostningsspørgsmålet, for så vidt dettes afgørelse afhænger af ankens udfald, eller det særlig er inddraget under anken. En tilsvarende regel gælder, når kæremål rejses mod en kendelse, der har pålagt erstatning af omkostninger i forbindelse med straf eller lignende følger. I andre tilfælde kan kæremål rejses mod rettens afgørelse af omkostningsspørgsmålet, når afgørelsen er uafhængig af sagens udfald, og de pålagte omkostningers beløb kan antages at ville overstige 40 kr.

Stk. 2. Foranstående regler gælder også med hensyn til fastsættelse af vederlag til offentlige anklagere, hvor derom bliver spørgsmål, og til forsvarere.

Stk. 3. Landsrettens afgørelser om vederlag til forsvarere kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til, at afgørelsen kæres til Højesteret, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller andre særlige grunde i øvrigt taler for det. Reglerne i § 968 a, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Pålagte omkostninger kan af restanceinddrivelsesmyndigheden inddrives efter reglerne i § 90, stk. 2-4, § 91, stk. 2-5, og § 92 i lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

9.4 Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om fri proces

§ 325. Der kan efter ansøgning meddeles en person, der opfylder de økonomiske betingelser efter stk. 2-5, og som ikke har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, fri proces efter reglerne i §§ 327 og 328.

Stk. 2. Personer, hvis indtægtsgrundlag ikke overstiger de i stk. 3-5 nævnte beløb, opfylder de økonomiske betingelser for at få fri proces, medmindre omkostningerne ved sagen må antages at blive uvæsentlige i forhold til ansøgerens indtægtsgrundlag. Justitsministeren fastsætter regler om opgørelse af indtægtsgrundlaget.

Stk. 3. Indtægtsgrænsen udgør 236.000 kr. (2005-niveau) for enlige.

Stk. 4. For samlevende anvendes parrets samlede indtægtsgrundlag, og indtægtsgrænsen udgør 300.000 kr. (2005-niveau). Hvis parret har modstående interesser i sagen, anvendes dog ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige.

Stk. 5. Indtægtsgrænsen forhøjes med 41.000 kr. (2005-niveau) for hvert barn under 18 år, herunder stedbørn eller plejebørn, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

§ 326. De i § 323, stk. 6, og § 325, stk. 3-5, angivne beløb reguleres hvert år pr. 1. januar med 2,0 pct. tillagt eller fratrukket tilpasningsprocenten for det pågældende finansår, jf. lov om en satsreguleringsprocent. De regulerede beløb efter § 323, stk. 6, afrundes til det nærmeste hele kronebeløb, der kan deles med 10. De regulerede beløb efter § 325, stk. 3-5, afrundes til det nærmeste hele kronebeløb, der kan deles med 1.000. Reguleringen sker på grundlag af de på reguleringstidspunktet gældende beløb før afrunding. Justitsministeren bekendtgør hvert år, hvilke reguleringer der skal finde sted.

§ 327. Fri proces kan, jf. § 325, gives til en sag i 1. instans

- 1) i de i § 139, stk. 1, § 147 e og kapitel 42 omhandlede sager, dog ikke til sagsøgeren i sager om ændring af en aftale eller dom efter forældreansvarslovens § 14 eller § 17, stk. 2,
- 2) til forbrugeren i sager om tilbagebetaling af pengeydelse, som er omfattet af et påbud efter markedsføringsloven nedlagt af retten eller meddelt af Forbrugerombudsmanden, og
- 3) når ansøgeren helt eller delvis har fået medhold i
 - a) Advokatnævnet, jf. § 146,
 - b) et huslejenævn eller et beboerklagenævn,
 - c) et centralt statsligt klagenævn eller
 - d) et privat klage- eller ankenævn, der er godkendt af ministeren for familie- og forbrugeranliggender, og sagen er indbragt af ansøgeren til opfyldelse af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet eller af modparten til ændring af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet.

Stk. 2. Fri proces kan, jf. § 325, gives til en appelsag, når ansøgeren helt eller delvis har fået medhold i den foregående instans, og sagen er appelleret af modparten.

Stk. 3. Fri proces efter stk. 1 og 2 kan ikke gives, hvis det er åbenbart, at ansøgeren ikke vil få medhold i sagen.

Stk. 4. Fri proces efter stk. 1 og 2 meddeles af den ret, som sagen er indbragt for eller kan indbringes for. Afslås fri proces, træffes afgørelsen ved kendelse. Uanset § 392, stk. 2, kan afslag på fri proces til en sag, der behandles af Sø- og Handelsretten eller af landsretten som 1. instans, kæres uden særlig tilladelse.

§ 328. Uden for de tilfælde, der er nævnt i § 327, kan fri proces, jf. § 325, gives, hvis ansøgeren skønnes at have rimelig grund til at føre proces.

Stk. 2. I vurderingen af, om ansøgeren har rimelig grund til at føre proces, indgår blandt andet

- 1) sagens betydning for ansøgeren,
- 2) udsigten til, at ansøgeren vil få medhold i sagen,
- 3) sagsgenstandens størrelse,
- 4) størrelsen af de forventede omkostninger og
- 5) muligheden for at få sagen afgjort ved et administrativt nævn eller et privat klage- eller ankenævn, der er godkendt af ministeren for familie- og forbrugeranliggender.

Stk. 3. I sager i 1. instans om opsigelse eller ophævelse af boliglejemål eller ansættelsesforhold eller om personskade anses henholdsvis lejeren, arbejdstageren og skadelidte for at have rimelig grund til at føre proces, medmindre forhold som nævnt i stk. 2, nr. 2-5, klart taler herimod.

Stk. 4. Fri proces efter stk. 1-3 kan kun undtagelsesvis gives til sager, der udspringer af ansøgerens erhvervsvirksomhed, eller sagsøgeren i sager om ærekrænkelse, medmindre en ærekrænkelse af en vis grovhed er udbredt gennem et massemedium eller i øvrigt til en videre kreds.

Stk. 5. Fri proces efter stk. 1-3 meddeles af justitsministeren. Afslås fri proces, kan afslaget påklages til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter, at ansøgeren har fået meddelelse om afslaget.

§ 329. Uden for de tilfælde, der er nævnt i § 325, jf. §§ 327 og 328, kan justitsministeren efter ansøgning meddele en part fri proces, når særlige grunde taler for det. Dette gælder navnlig i sager, som er af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, eller som har væsentlig betydning for ansøgerens sociale eller erhvervmæssige situation. Afslås fri proces, kan afslaget påklages til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter, at ansøgeren har fået meddelelse om afslaget.

§ 330. Justitsministeren kan fastsætte regler om indholdet af en ansøgning om fri proces og om de oplysninger, som ansøgeren skal meddele.

§ 331. Fri proces medfører for vedkommende part

- 1) fritagelse for afgifter efter lov om retsafgifter,
- 2) beskikkelse af en advokat til at udføre sagen mod vederlag af statskassen, jf. § 334,
- 3) godtgørelse fra statskassen for udgifter, som med føje er afholdt i forbindelse med sagen,
- 4) fritagelse for at erstatte modparten sagens omkostninger og
- 5) i skiftesager fritagelse for sikkerhedsstillelse for skifteomkostninger og, for så vidt udgifterne ikke kan dækkes af boets midler, fritagelse for betaling af vederlag til eventuel medhjælper i boet og andre udgifter ved foranstaltninger, der iværksættes med skifterettens godkendelse.

Stk. 2. Fri proces kan i bevillingen begrænses til enkelte af de i stk. 1 nævnte begunstigelser.

Stk. 3. Virkningerne af fri proces omfatter hele sagen i den pågældende instans, herunder den procedure, der er nødvendig for at opnå en ny foretagelse af sagen for samme ret, samt fuldbyrdelse af afgørelsen. Virkningerne omfatter tillige de foranstaltninger, som af hensyn til forberedelsen af sagsanlægget med føje er foretaget inden meddelelse af fri proces.

Stk. 4. Virkningerne af fri proces omfatter også behandlingen af sagen i 2. eller 3. instans, såfremt sagen er indbragt for højere ret af modparten og den part, der har fri proces, helt eller delvis har fået medhold i den foregående instans.

Stk. 5. Virkningerne af fri proces ophører ikke ved en parts død.

Stk. 6. Bevillingen kan tilbagekaldes, når de forudsætninger, under hvilke den er meddelt, viser sig ikke at være til stede eller at være bortfaldet. Når bevillingen tilbagekaldes, ophører virkningerne af fri proces.

§ 332. Retten træffer afgørelse om betaling af sagsomkostninger, som om der ikke var givet fri proces, herunder et skønsmæssigt fastsat beløb svarende til de afgifter, der efter sagsgenstandens værdi skulle have været betalt, jf. § 331, stk. 1, nr. 1. I det omfang en part er fritaget for betaling af sagsomkostninger til modparten, jf. § 331, stk. 1, nr. 4, betales sagsomkostningerne af statskassen. Pålægges modparten at betale sagsomkostninger, tilfalder beløbet statskassen. Har den part, der har fri proces, selv afholdt udgifter i anledning af sagen, fordeler retten dog beløbet mellem statskassen og parten.

Stk. 2. Retten kan pålægge en part, der har fri proces, helt eller delvis at erstatte statskassens udgifter ved den fri proces, i det omfang udgifterne ikke pålægges modparten, når partens forhold, herunder som disse er efter sagens udfald, taler for det.

§ 333. For hver ret antager justitsministeren et passende antal advokater til at udføre sager for parter, der har fri proces, eller for hvem der i øvrigt beskikkes en advokat efter reglerne i denne lov. Justitsministeren kan ved antagelse af en advokat ved en byret bestemme, at der ikke skal tilkomme den pågældende godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen.

Stk. 2. I ankesager kan den advokat, der har været beskikket under behandlingen i den foregående instans, beskikkes til også at føre sagen for den overordnede ret, såfremt advokaten er mødeberettiget for denne ret.

Stk. 3. Efter partens anmodning kan en advokat, der ikke er antaget ved vedkommende ret, beskikkes, såfremt det findes forsvarligt og advokaten er mødeberettiget for retten og villig til at lade sig beskikke.

Stk. 4. En autoriseret advokatfuldmægtig eller en advokat, der ikke har møderet for landsret, kan beskikkes i en sag, der anmeldes som prøvesag, hvis det findes forsvarligt. Det er dog en betingelse, at sagen ikke på forhånd skønnes uegnet som prøvesag, og at parten meddeler samtykke hertil.

Stk. 5. De i stk. 1 nævnte advokater skal yde retshjælp efter § 323, stk. 1, 2. pkt. Advokater, der ikke er omfattet af stk. 1, kan ved anmeldelse til den myndighed, som justitsministeren bestemmer, påtage sig en tilsvarende forpligtelse.

§ 334. Beskikkelse af advokat meddeles af rettens præsident (på Bornholm af dommeren). Beskikkelsen omfatter også retshandlinger ved anden ret.

Stk. 2. Der tilkommer den beskikkede advokat et passende salær samt godtgørelse for udlæg, herunder rejseudgifter, som advokaten med føje har haft i forbindelse med hvervet, jf. dog § 333, stk. 1, 2. pkt.

Stk. 3. Anmoder parten om beskikkelse af en bestemt advokat, kan retten betinge beskikkelsen af, at advokaten helt eller delvis frafalder krav mod statskassen om godtgørelse for rejseudgifter.

Stk. 4. Salær og godtgørelse fastsættes af den ret, der har foretaget beskikkelsen. Fastsættelsen sker ved særskilt beslutning samtidig med sagens eller retshandlingens afslutning.

Stk. 5. Den beskikkede advokat må ikke modtage salær eller godtgørelse ud over de beløb, der er fastsat af retten. I de i stk. 3 nævnte tilfælde og i tilfælde, hvor den beskikkede advokat giver møde ved en anden ret, jf. stk. 1, 2. pkt., kan der dog træffes aftale mellem parten og advokaten om, at parten skal betale rejseudgifter, der ikke dækkes af statskassen. Reglen i 1. pkt. gælder ikke, såfremt der er truffet særlig aftale mellem parten og advokaten om vederlaget og advokaten frafalder krav på vederlag af statskassen.

Stk. 6. Såfremt omkostninger ved sagen er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, skal salær og godtgørelse til den beskikkede advokat i første række betales af forsikringen.

§ 335. Såfremt omkostninger ved sagen er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, indtræder statskassen i sikredes krav mod forsikringsselskabet, i det omfang statskassen har ydet dækning efter reglerne om retshjælp og fri proces. Dette gælder dog ikke dækning i form af fritagelse for afgifter efter § 331, stk. 1, nr. 1.

§ 336. Der kan efter ansøgning ydes en part, som har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, godtgørelse fra statskassen af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, såfremt sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt kan begrunde, at omkostningerne ikke har kunnet afholdes inden for forsikringens maksimum. Bestemmelserne i §§ 325-328 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Omkostninger ved sagen dækkes efter stk. 1, i det omfang statskassen, hvis der havde været meddelt fri proces, ville have ydet dækning efter §§ 331, 332 og 334.

Stk. 3. Når retten i medfør af § 327, stk. 4, har truffet afgørelse om, at betingelserne i stk. 1 for dækning af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, er opfyldt, fastsætter retten samtidig, hvilket beløb der kan dækkes, jf. stk. 2.

Stk. 4. Når justitsministeren eller Procesbevillingsnævnet i medfør af § 328, stk. 5, har truffet afgørelse om, at betingelserne i stk. 1 for dækning af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, er opfyldt, kan justitsministeren træffe afgørelse om udbetaling af det ansøgte beløb, såfremt dette kan godkendes, jf. stk. 2. Kan justitsministeren ikke godkende det ansøgte beløb, sender justitsministeren sagen til den ret, der behandler eller senest har behandlet sagen, hvorefter retten fastsætter, hvilket beløb der kan dækkes, jf. stk. 2.

§ 500. Fogedretten vejleder i fornødent omfang den, der ikke møder med advokat, om hans retsstilling.

Stk. 2. Retten kan give en person, der opfylder de økonomiske betingelser efter § 325, fri proces, hvis den pågældende har behov for advokatbistand for fogedretten.

9.5 Bekendtgørelse nr. 1236 af 9. december 2009 om fri proces

I medfør af § 325, stk. 2, og §§ 326 og 330 i lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 1069 af 6. november 2008, fastsættes:

§ 1. Ved afgørelser om fri proces benyttes som indtægtsgrundlag summen af

- 1) den personlige indkomst efter personskattelovens § 3 og
- 2) kapitalindkomsten efter personskattelovens § 4 med tillæg af aktieindkomsten efter personskattelovens § 4 a og CFC-indkomsten efter personskattelovens § 4 b.

Stk. 2. Ved beregninger efter stk. 1 anvendes de indkomster, der fremgår af årsopgørelsen for det forrige kalenderår. Hvis summen af kapitalindkomsten, aktieindkomsten og CFC-indkomsten er negativ, ses der bort fra den. For samlevende gælder dette kun, hvis parret samlet set har negativ indkomst af de nævnte arter.

Stk. 3. Fri proces efter retsplejelovens §§ 327 og 328 kan meddeles, hvis ansøgerens indtægtsgrundlag opgjort efter stk. 1 er 275.000 kr. eller mindre. Lever ansøgeren i et samlivsforhold, kan fri proces meddeles, hvis summen af parrets indtægtsgrundlag er 350.000 kr. eller mindre. Hvis parret har modstående interesser i sagen, anvendes dog ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige.

Stk. 4. Beløbene i stk. 3 forhøjes med 48.000 kr. for hvert barn, herunder stedbørn og plejebørn, under 18 år, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

§ 2. Afviger ansøgerens aktuelle indkomstforhold ifølge de foreliggende oplysninger væsentligt fra det, der er lagt til grund ved opgørelsen af indtægtsgrundlaget efter § 1, stk. 1, lægges de tilsvarende aktuelle indkomstforhold til grund. Det samme gælder, hvis der ikke er opgjort et indtægtsgrundlag for ansøgeren.

§ 3. Er ansøgeren under 18 år, kan der tillige tages hensyn til forældrenes økonomiske forhold.

§ 4. Ansøgeren skal vedlægge årsopgørelse fra skattemyndighederne for 2008. Indgives ansøgningen i december 2010 vedlægges tillige årsopgørelsen for 2009. Lever ansøgeren i et samlivsforhold, skal samleverens årsopgørelse tillige vedlægges. Dette gælder dog ikke, hvis parret har modstående interesser i sagen.

Stk. 2. Ansøgeren skal oplyse antallet af børn, herunder stedbørn og plejebørn, under 18 år, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

Stk. 3. Ansøgeren skal oplyse, om der er en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostningerne ved sagen.

Stk. 4. Civilstyrelsen kan pålægge ansøgeren at tilvejebringe yderligere oplysninger til brug for sagens behandling.

§ 5. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 2010.

Stk. 2. Bekendtgørelsen finder anvendelse på ansøgninger, der behandles den 1. januar 2010 eller senere, medmindre den retssag, hvortil der ansøges om fri proces, er afsluttet før denne dato.

Stk. 3. Bekendtgørelse nr. 1116 af 21. november 2008 om fri proces ophæves. Bekendtgørelsen finder dog fortsat anvendelse på ansøgninger om fri proces i retssager, der er afsluttet før den 1. januar 2010.